

Maailmankauppalehti

+ REPU-LIITE

2★07

Kohtaa arki, elämä, maailma

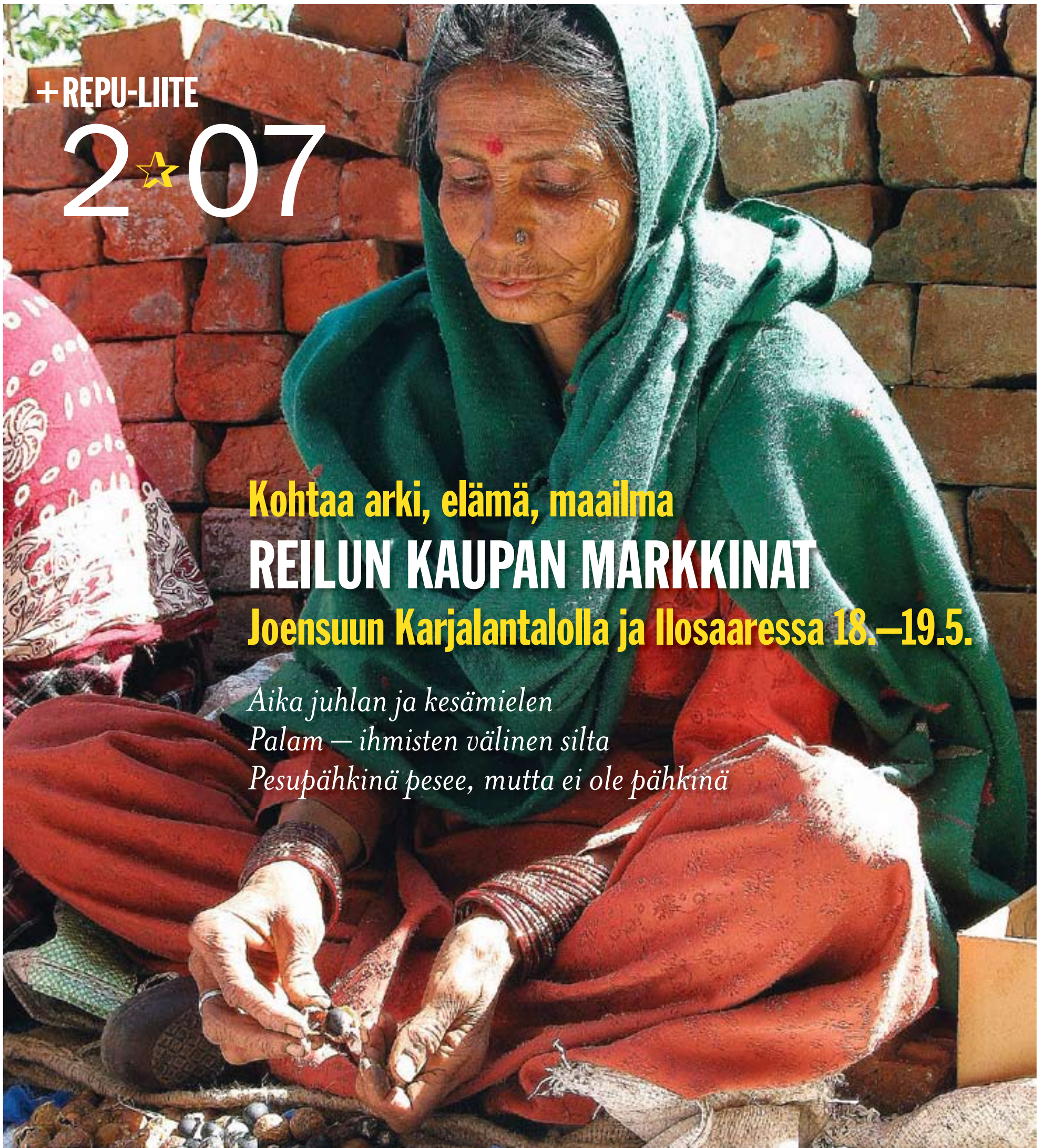
REILUN KAUPAN MARKKINAT

Joensuun Karjalantalolla ja Ilosaaressa 18.–19.5.

Aika juhlan ja kesämielen

Palam — ihmisten välinen silta

Pesupähkinä pesee, mutta ei ole pähkinä

Julkaisija:

Maailmakauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf
Rengonraitti 22 as 1
14300 Renko
puh. 045-670 5645
www.maailmakaupat.fi
liitto@maailmakaupat.fi

Maailmakauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf

Maailmankauppalehti on reilun kaupan erikoislehti. Sen tavoite on tiedottaa kansainvälisestä kaupasta ja reilusta kaupasta. Maailmankauppalehti pyrkii herättämään monimuotoista keskustelua ja tuomaan esille vaihtoehtoja ja erilaisia näkökulmia kansainvälisen kaupan rakenteisiin ja talouspoliittiseen kehitykseen.

Kaikki kirjoitukset edustavat kirjoittajien omia näkemyksiä, eivätkä välttämättä vastaa Maailmakauppojen liiton virallista kantaa. Lehden vastuu virheellisestä tai pois jääneestä ilmoituksesta rajoittuu ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen. Huomautukset 14 vrk lehden ilmestymisestä.

Lehti ilmestyy vähintään neljä kertaa vuodessa. Tilausmaksu / neljä numeroa on 10 euroa. Tilaus tehdään maksamalla tilaus tilille 800016–70928507 ja kirjoittamalla viestikenttään tilaajan nimi ja osoite. Osoitteenmuutokset liiton toimistoon.

Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöille suunnattua tiedotustukea. Julkaisussa esitetyt näkemykset eivät välttämättä edusta ulkoasiainministeriön virallista kantaa.

Toimituskunta:

Päätoimittaja
Antti Markkanen
antti.markkanen@maailmakaupat.fi
041 454 8912

Toimitussihteeri
Anastasia Laitila
anastasia.laitila@kolumbus.fi
045 138 5706

Kati Hjerp
khjerp@ulapland.fi

Repuliitteen vastaava päätoimittaja
Jenni Hamara
hamara@mappi.helsinki.fi

Taitto: Heikki Sallinen / Logopolis
Paino: I-print, Seinäjoki
Painos: 40 000 kpl
ISSN 1455–6987

Kansi: Pesupähkinän puhdistusta Dhundanin kylässä Pohjois-Intiassa. kuva: Tuija Saloranta

P Ä Ä K I R J O I T U S

Kohtaamisia vaan ei törmäyksiä

Tarina kertoo suomalaisperheestä, joka muutti vuosien työssäolon jälkeen Afrikasta Suomeen. Paikallinen herkku, lehmän limainen pötsi eli tumbo, ei kullunut perheen lasten suosikkeihin. Suomessa tuo herkku muuttui loistavaksi vanhempien ”muistutusaseeksi”: kun arkiruoka ei maistanut, kerrottiin kohta alkavasta tumboviikosta. Ja johan maistui taas hernekeittokin.

Toinen kohtaaminen kertoo pakistanilaisesta miehestä, joka päätyi asumaan vuosien jälkeen Ranskaan. Joka aamu läheisestä leipomosta haettiin patonki. Ongelmana oli, että ranskan kieli vaati erikokoisille patongeille eri alkuliitteet. Vaikka patonkeja haettiin vuosien aikana satoja, mies lateli vuodesta toiseen etuliitteiksi kaikki mahdollisuudet, olipa kyseessä pieni, iso tai keskikokoinen patonki.

Tarinoita on satoja, tuhansia, miljoonia. Arjet kohtaavat, joskus törmäävät, kun matkustamme tai muutamme toiseen kulttuuriin. Täällä pukeudutaan, puhutaan, syödään, työskennellään, asutaan ja eletään näin, tuolla tehdään aivan toisin. Pala menneestä kulttuurista säilyy sitkeästi kehossamme, ajatuksissamme, aisteissamme ja toiminnassamme.

Meidän kulttuurissamme arkeen suhtaudutaan kahtiajakoisesti. Tuoreita aviopareja varoitellaan ”arjen koittamisesta”. Toisaalta arkea kammoksuneet luksuksen tavoittelijat saattavat jo maksaa arkisesta elämysmatkailusta nokipannukahvien ja nuotionsytyttämiskokeilujen kera. Arjesta on tullut tavoiteltua ja mainosmaista tavaraa.

Eikä arjessa sinänsä mitään negatiivista olekaan. Huolestuttavampaa onkin, että asiat arkipäiväistyvät. Se, mikä on meille harmaata, ankeaa ja voimien päälle käyvää arkipäivää, on yhä samaan aikaan useissa maailman valtioissa, kaupungeissa ja kylissä suurta juhlaa. Se, että saa liikkua turvallisesti ulkona, saa koulutuksen, ruoan, kodin, sähkön, puhtaan veden ja ihmisoikeudet, ei edelleenkään aina toteudu kehitysmaissa arkena tai juhlanakaan.

Arkien kohtaamisesta saa koettavakseen pienen siivun, kun intialaiset Palam Rural Centren käsityöläiset, Sundarkumar ja Jesudoss saapuvat Suomen kevääseen. Käsityöläisyydessä on jotain rajoja rikkovaa: eri maailmankolkkien käsityöläisiä yhdistää halu ansaita elanto omilla taidoilla ja olla ylpeä omien käsiensä saavutuksista.

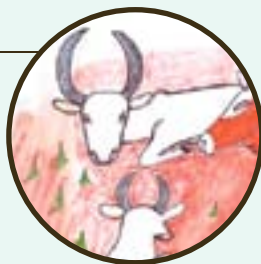
Laura Hokkanen

S I S Ä L T Ö 2 / 2 0 0 7

- Visiitti: Esko-Pekka Tiitinen 3**
Tänään ajattelin toisin: Pointti sananvapaudesta 3
Poliittinen pilapiirros 3
Reilun kaupan markkinat Joensuussa 4
Palam – ihmisten välinen silta 6
Sillanrakentajat 7
Saippuamassan tekijä Gandhi Seva Sangam ja saippuan synty 8
Kirjat: V.S. Naipaul: Elämän kuva 9
Repu-liite 11–13
Ruokaa reilusti: Hedelmät ja Tarmo Waseniuksen reseptit 14
Boliviassa syntyy kierrätyslasista taidekäsityötä 15
Aika juhlan ja kesämielen 16
Arkien kohtaaminen 18
Pesupähkinä puhdistaa ja työllistää 20
Pesupähkinät ja Reilu kauppa 22
Sananlaskunäkökulma: Sanoja savimajasta 23
Maailmankauppalehti 20 vuotta sitten 23
Sarjakuva 23
Reilun kaupan toimijat 24

V I S I T T I

Lyhytnäytelmässä Ääri ja Pää kohtasivat toisensa.

PÄÄ: Lapsuutta tuhlaaan ja myydään.
ÄÄRI: Kyllä jokaisella ihmisellä on mahdollisuus luoda itse oma tulevaisuutensa.
PÄÄ: Kun hävittäjät lensivät ylitsemme, ymmärsin mihin raha menee.
ÄÄRI: Pitäähän rajat turvata.
PÄÄ: Jos olisi tosiystävyyttä, ei olisi rajoja.
ÄÄRI: Tuo on idealismia.
PÄÄ: Tämä aika kaipaa idealismia.
ÄÄRI: Nykyaikaisen idealismin synonyymi on talouskasvu.
PÄÄ: Mikä sinut on tuollaiseksi kyy-nikoksi tehnyt?
ÄÄRI: Minä olen realisti.
PÄÄ: Kyllä sinä olet kyy-nikko. Kun on nälkä, harvat näkevät huomisen. Lapsella on jano, vettä olisi, mutta ei ole muka varaa kaivaa kaivoa.
ÄÄRI: Älä viitsi suurennella asioita.
PÄÄ: Pienviljelijöiden on pakko myydä peltotilkku suurelle yhtiölle, pakko, koska on nälkä. Kun he myyvät maansa, he joutuvat muuttamaan kaupunkiin töitä etsimään.
ÄÄRI: Voisitko lopettaa höpötyksen.
PÄÄ: Lapsi on raaka-aine. Lapsia tarvitaan tuotantoon. Työvoimaa siirretään.
ÄÄRI: Kuka siirtää?
PÄÄ: Mieti sitä. Halvinta on tuottaa siellä, missä ei ole ihmisoikeuksia.
ÄÄRI: Minä asun täällä, eikä meidän

pidä pitää omasta alueestamme huoli?
PÄÄ: Me voimme pitää omista aivoistamme huolen.
ÄÄRI: Eikö aivoissa ole muka rajoja?
PÄÄ: Raja on ilmakehässä, eikä sekään ole lopullinen raja.
ÄÄRI: Sinä niputat tahallasi asioita yhteen.
PÄÄ: Niin, en minä tätä vahingossa tee.
ÄÄRI: Kuuluvatko kaivot ja hävittäjät ja lapset samaan nippuun.
PÄÄ: Kuuluvat, lapsuutta tuhlaaan ja myydään.
ÄÄRI: Kyllä jokaisella ihmisellä on mahdollisuus luoda itse oma tulevaisuutensa.
PÄÄ: Kun hävittäjät lensivät ylitsemme, ymmärsin mihin raha menee.
ÄÄRI: Pitäähän rajat turvata.
PÄÄ: Jos on tosiystävyyttä, ei ole rajoja.
ÄÄRI: Tuo on idealismia.
PÄÄ: Tämä aika kaipaa idealismia.
ÄÄRI: Nykyaikaisen idealismin synonyymi on talouskasvu.
PÄÄ: Mikä sinut on tuollaiseksi kyy-nikoksi tehnyt?

THE END

Esko-Pekka Tiitinen

Kirjoittaja on lastenkirjailija ja teatterintekijä, joka on saanut valtion kirjallisuuspalkinnon vuosina 1988 ja 1992.

K O L U M N I

Tänään ajattelin toisin

Pointti sananvapaudesta

Sanomalehden etusivun pikkuilmoituksessa vakavaimainen musta mies katsoo lukijaa. Kasvokuvan yllä lukee englanniksi: "Urhoolliset muistetaan". Alla kysytään: "Kuka murhasi **Deyda Hydaran?**" Lehti on *The Point* ja tapahtumapaikka Gambia, Afrikan länsirannikko.

Selasin seuraavaksi paksua matkaopaskirjaani, josta yllätyksekseni löysin hänen kohtalonsa. Hydara, The Pointin päätoimittaja, oli arvostellut voimakkaasti lakia, joka sallii liian kriittisten toimittajien pidättämisen. Joulukuussa 2004 vain muutama päivä lain säätämisen jälkeen hänet ammuttiin. Murhatutkimuksissa paljastui, että Gambian tiedustelupalvelu oli tarkkaillut Hydaraa.

Luin Gambian-matkallani sekä The Pointia että hallitusta myötäilevämpää *Daily Observeriä*. Molempien taitto oli kömpelö, painojälki vaatimaton, valokuvat epäselviä ja mustavalkoisia. Kun The Point silmäkulmailmoituksessaan kolkutteli valtaapitävien omaatuntoa, kertoi Daily Observer presidentin saavan yhä onnitteluja puolentoista kuukauden takaisen vaalivoiton johdosta. Lisäksi molemmat lehdet uutisoivat maanosan tärkeimmät tapahtumat ja tietysti jalkapallo-ottelut.

Deyda Hydara tai paljon tunnetumpi **Anna Politkovskaja** eivät todellakaan ole ainoat uhrat. Eri puolilla maailmaa keskimäärin kaksi journalistia viikossa kuolee työnsä vuoksi, reilusti yli puolet Hydaran lailla kotimaassaan rauhan aikana.

Toimittajat ilman rajoja -järjestö listaa maita sen mukaan, miten niissä kohdellaan tiedotusvälineitä. Gambia on 168 maan sananvapauslistalla 149:s. Suomi jakaa ykkössijaa.

Miten jumbo ja listaykkönen eroavatkaan toisistaan! Gambiassa toimittajien henki ei ole turvassa presidentiltä. Suomessa kaikki halukkaat voivat kutakuinkin huoletta seurata ja arvostella poliittisen, taloudellisen ja muun valan käyttäjiä. Halutessaan toimittajat tai vaikkapa pääministerin ex-ystävätär voivat hakeutua aivan yksityisyyden ja hyvän maun rajoille, jossa sananvapaus on enää tekosy tienata paljastuksilla.

Niin Suomessa kuin sananvapauslistan häntäpäähän Pohjois-Koreassa sananvapaus tarvitsee rinnalleen moniarvoisuutta. Vapaa ja moniarvoinen tiedonvälitys voi putsata hallintoa korruptiosta ja ilmapiiiriä ahdasmielisyydestä. Tämän salliminen vaatii valtaapitäviltä reiluutta, vaikka ja jotta toimittajat, taiteilijat ja ketkä tahansa muut voivat kritisoida juuri heitä.

Köyhyyden poistamisen näkökulmasta katsoen tiedonvälityksen pitäisi olla ammattitaitoista sekä koskea kaikkia. Toimittajien täytyisi kyetä kertomaan eliitin ja keskiluokan ulkopuolisesta köyhien enemmistöstä, selvittämään köyhyyden vyyhtiä ynnä tarjoamaan julkiseen keskusteluun useita näkökulmia. Ja tämä kaikki mahdollisesti valtiossa, jonka kansalaisista viidennes voi olla lukutaidottomia.

Sananvapaus kuulostaa teoreettiselta verrattuna reiluun kauppaan, joka poistaa köyhyyttä erittäin kouriintuntuvasti: Reilun kaupan tuotteista maksetaan oikeudenmukainen korvaus työntekijälle, kuten teenpoimijalle. Yhtä lailla sananvapauden avulla voidaan vahvistaa demokratiaa kehitysmaissa ja siten vähentää köyhyyttä. Ja samoin tätäkin voi edistää Suomesta käsin. Monet järjestöt, kuten Amnesty International ja Toimittajat ilman rajoja, tutkivat ihmisoikeusloukkauksia kaikkialla maailmassa. Esimerkiksi viime vuosiraportissaan Toimittajat ilman rajoja kertoo, kuinka Gambian presidentin kaikkivoipa tiedustelupalvelu pidatti ainakin kymmenen toimittajaa, voimatoimin lopetti kaksi sanomalehteä ja uhkaili presidenttiä kritisoineita.

Entä kuka murhasi Deyda Hydaran?
Murha on yhä selvittämättä, mutta herra Hydaran leski **Maria** jatkaa miehensä työtä The Pointissa.

Micaela Morero

Kirjoittaja on joensuulainen kaupunginvaltuutettu ja ihmisoikeusjärjestö Amnesty Internationalin jäsen.

P I L A P I I R R O S

Sunday Ngakama on tansanialainen piirtäjä, joka on aktiivinen eri yhteiskunnallisissa hankkeissa, mm. katulapsiprojektissa Mwanzassa.

ALKUPERÄ TUNNETTU – Reilun kaupan markkinat

Joensuun Ilosaassa ja Karjalantalolla 18.–19.5.2007

TASAVALLAN PRESIDENTIN TERVEHDYS

Vielä pari sukupolvea sitten monen suomalaisen arki rakentui oman kotikylän tai kotikaupungin muodostaman elämänpiirin sisälle. Meidän aikanamme maailmaa voi kuvata kyläksi, mutta sen rajat mitataan pitkin maapallon ääriä. Voimme matkustaa tuhansia kilometrejä ja seurata tapahtumia maailman eri kolkilta 24 tuntia vuorokaudessa. Silti monelta ihmiseltä puuttuu edelleen ymmärrys yhteisestä maapallosta. Siitä, että on kaikkien yhteinen etu tehdä työtä ihmisoikeuksien, kestävän kehityksen ja oikeudenmukaisemman maapallon puolesta.

Puhdas vesi, sähkö, koti, koulutus ja ruoka ovat arkea meille suomalaisille, mutta kehitysmaissa usein saavuttamattomia haaveita. Toisaalta monet etelän tuottajien valmistamat kulutushyödykkeet kattavat meidän juhlapöytämme – kahvin, teen, kaakaon, mausteiden, hedelmien, jopa puuvillaisen pöytäliinan myötä.

Ihmiset eri puolilla maapalloa eroavat toisistaan monella tavoin kuten ihonvärin, rodun, kielen, kulttuurin, tapojen tai elinolosuhteiden puolesta. Kaikkien toiveena on saada silti hyvä elämä, hyvä arki. YK:n ihmisoikeuksien julistus ei kuitenkaan toteudu edelleenkään kehitysmaiden ihmisten enemmistön arjessa. Sen voimme halutessamme nähdä päivittäin omaankin olohuoneeseemme saapuvissa uutisissa.

Kaikilla tavaroilla on tekijänsä. Kun alkuperä on tunnettu, pystymme vaikuttamaan siihen, että tuotteesta maksamallamme hinnalla on vaikutus viljelijän, käsityöläisen tai muun tavarantoimittajan elämään. Reilulla kaupalla on Suomessa jo pitkä historia. Käsitöitä alettiin tuoda maahan 1970-luvulla ja reilua kahvia 1980-luvun puolivälissä. Ydinajatus on säilynyt yhä samana: tarjota kehitysmaiden pienyrittäjille, työyhteisöille ja työläisille mahdollisuus elää omasta työstään, omassa maassaan, omalla kylällään ja silti osana kansainvälistä maailmankauppaa. Uskon, että reilu kauppa voi muuttaa maailmaa, ja toivotan reilulle kaupalle menestyksestä tulevaisuutta.

Tarja Halonen
Tarja Halonen
Tasavallan presidentti

© Tasavallan presidentin kanslia, kuvaaja: Irmeli Jung

Pe klo 12–18/La klo 10–17
Teemana Arjet kohtaavat – etelän ja pohjoisen käsityöläisten elämän, kulttuurien ja työn arkea

Lisätiedot ja arkinen kilpailu osoitteessa www.reilutmarkkinat.net

OHJELMA

Perjantai 18.5.2007

Karjalantalonsisälava

- 12.00** Markkinoiden avaus
- 12.15** Palam, silta maailmaan – tuottajavieraita Intiasta
- 12.45** Muotia maailmalta ja meiltä: Maailmankauppojen vaatemallisto sekä Matelin Lahja-aitta Pohjois-Karjalasta
- 13.15** Etnisiä säveliä suomalaisittain, Pielisjoen koulun 8A
- 13.45** Toisenlainen lahja, Kirkon Ulkomaanapu
- 14.15** Intialaisen Bollywood-tanssin tunti yleisölle
- 15.00** Kantoliinatanssia, Liekku ry:n vauvat ja äidit
- 15.30** Kaikuja maailmalta, Joensuun Tanssiopisto sekä Kaiku Ethical wear & Thanapara
- 15.45** Kokkisota reiluista tuotteista
- 16.30** Teatteri Tarakka: yhteisöteatteria kuluttamisesta, ostamisesta, maailmasta
- 17.15** Bollywood-tanssia ja musiikkia, intialaiset Peali Mitra ja Rumpa Podder (Kassandra ry)
- 18.00** Portit suljetaan

Koko perjantapäivän Palam Rural Centren nahkakäsityönäytökset Karjalantalolla sekä Sola-saippuoiden työnäytökset Ilosaassa.

Reilun kaupan viini-ilta Teatteriravintolassa 18.5. klo 20.00

Järjestää Reilun kaupan edistämisyhdistys. *Viini tutuksi* -ilta: tietoutta, maistiaisia, musiikkia ja kuvia viinitiloilta. Kouluttajana Johanna Hassinen, Alko oy sekä Elina Hirsjärvi Rkey. Ennakkokoilmoittautuminen 040 7575 901. Pääsymaksullinen (sisältää maistiaisit, koulutuksen sekä sisäänkäsyn Teatteriklubin reggae-iltaan).

Reilut Jamit Teatteriklubilla perjantaina 18.5.2007 klo 22.00 alkaen

Reggae-ilta, Fair Trade musiikistaan tunnettu Natural Vibrations. Liput 4 €.

Lauantai 19.5.2007

Karjalantalonsisälava

- 10.00** Markkinoiden avaus, Maailmankauppojen Liitto ry
- 10.15** Kantoliinatanssia Liekku ry:n vauvat ja äidit
- 10.45** Maailman nopein sirkus: Pikasirkus U
- 11.30** Band of Plants
- 12.00** Nahkasandaalit yllätysvierasle työnäytös, Palamin tuottajavieraat
- 12.30** Duo Mustikka, uutta ja raikasta suomalaista kansanmusiikkia
- 13.00** Muotia maailmalta ja meiltä: Maailmankauppojen vaatemallisto sekä Matelin Lahja-aitta Pohjois-Karjalasta

Ilosaaren ulkolava

- 13.30** Epäreilu jalkapallo-ottelu, HC Ilotytöt ja Jippo Juniorit ry
- 14.00** Klaus Thunder & Ukkosmaine
- 15.00** Yllätysvieras, Palamin sandaalin luovutus
- 15.30** Kuukumina, kuubalaista musiikkia
- 16.30** Mattohuutokauppa, Unicef
- 17.00** Portit suljetaan

Karjalantalonsisälava

- 11.30** Lasten musiikkisadut: Lumoava laulu (afroamerikkalainen satu) ja Kolme kilipukkia (Norja). Tule osallistumaan sadun maailmaan laulamalla, soittamalla, kuuntelemalla ja luomalla omaa. Vetäjänä Topi Linjama.
- 12–13.00** Elävä kirjasto, lainaa itsellesi elävä ihminen ja tutustu hänen edustamaansa ihmisryhmään.
- 13.30** Lasten musiikkisadut: Lumoava laulu (afroamerikkalainen satu) ja Kolme kilipukkia (Norja).

Koko lauantapäivän Palam Rural Centren nahkakäsityönäytökset Karjalantalolla, Sola-saippuoiden sekä suomalaisen shamaanirummun työnäytökset Ilosaassa.

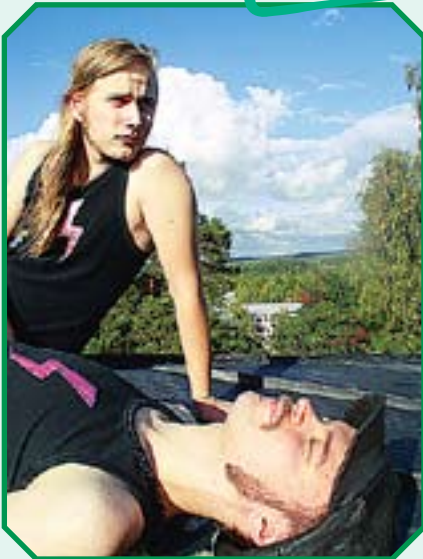
Elokuvateatteri Tapio

- 19.00** Etninen elokuva

VAPAA PÄÄSY!

Lapsille

Karjalantalon alakerran markkinakahvilassa on lapsille oma piste. Siellä voi piirtää, kokeilla eksoottisia soittimia, leikkiä leluilla tai rakentaa lasten omaa roskakaupunkia. Saatavana on myös kasvomaalauksia eksoottisilla kuvioilla. Ulkona lapset pääsevät kokeilemaan jalkapalloseinää, jossa mitataan tarkkuutta Reilun kaupan jalkapalloilla. Lauantaina klo 11–13 Ilosaareen saapuu Typy-poni, jonka kanssa pääsee pienelle talutsratsastusretkelle 1 eurolla.

Näyttelyt

Karjalantalon markkinakahvila 18.–19.5.

Raisa Karjalaisen ja Sofia Laineen kahvinäyttely Nicaraguasta
Unicefin Joensuun paikallisosaston Anna & Toivo -nukkenäyttely

Joensuun Kansalaistalo, Kauppakatu 32, 25.4.–18.5.

Suomen World Visionin ”Aids on tappajatauti...Yo! Yo!” -valokuvanäyttely. Valokuvia afrikkalaisilta lapsilta, joiden elämää ja tulevaisuutta varjostaa Aids.

Reilun kaupan kahvila

Herkuttele kahvi- ja teelaaduilla, joiden alkuperä on tunnettu. Maistele eksoottisia herkkuja tai supisuomalaisia leivonnaisia: uunituoreita korvapuusteja tai tansaniaalaista banaanierkkua. Osallistu myös papuveikkaus- ja kahvimyllynpyörittyskisaan.
Ravintola Karjalantalossa tarjolla keväinen lounas suomalaisia herkkuja notkuvasta pitopöydästä

Näytteilleasettajina

Palam Rural Centre, Maailmankauppa Kirahvi, Oulun Maailmankauppa Juuttiputiikki, Elämänlanka, Reilun kaupan TÄHTI, Maailmankauppa Aamutähti, Maailmakauppojen Liitto ry, Uusi tuuli ry, Maailmankauppa Päiväntasaaja, Planet Fair Trade, Kirkon Ulkomaanavun Toisenlainen lahja, Suomen Lähetysseura, Sitoutumattomat Punavihreät opiskelijat, Joensuun Vasemmistonuoret, Tmi Jaana Laihosola, Maan ystävät, Unicefin Joensuun paikallisosasto, Lumimuutos Osuuskunta, Mirja Alastalo / Fracoon tuotteet, Kivikausi, VentoDesign, Joensuun Repu ry, Liekku ry, Selänteen sienit, Sola-saippuat, Tmi Revonleipä, Seikku Romppanen, Hunajavakka, Kali Mata Ki Jai, Nakurun lapset, Joensuun seudun Luonnonystävät

Järjestäjä

Joensuun Kehitysmaakauppayhdistys ry/
Maailmankauppa Päiväntasaaja
Koskikatu 11
80100 Joensuu
Avoimna ma-pe 10–17, la 10–14
p. 050 443 5503
www.elisanet.fi/paivantasaaja

Lisätietoja

www.reilutmarkkinat.net
Projektikoordinaattori Laura Hokkanen
laura.hokkanen@joensuu.fi

Käsityöläisiä, jotka tekevät meidän juhlamme

Isältä pojalle, äidiltä tyttarelle kulkee käsityön taika – ihmeelliset, lumoavat esineet, arkiset, taidokkaat tarvekalut. Kehitysmaa- ja Maailman-kaupat ovat pienoistavarataloja, joiden jokaisella tuotteella on tarinansa. Kaikki tuotteet ovat kulkeneet taitavien käsien läpi ja muotoutuneet persoonallisen taitajan näköisiksi.

Kehitysmaa- ja Maailmankaupoissa pääset eksoottiselle ostosmatkalle etelän tuottajien luokse. Voit nauttia värikkäisestä tekstiilimaailmasta, haistaa tuoksuvia suitsukkeita, saippuota ja paahdetun kahvin aromeja. Voit syventyä herkutteleijoiden paratiisiin ja tuoreen suklaan makunautintoihin, loihkia uuden tunnelman kotiisi punottujen korien ja ampeleiden, tunnelmaa hehkuvien paperivalaisimien tai keraamisten astioiden avulla. Saat kuulla ääniä toisesta musiikkimaailmasta.

Kehitysmaa- ja Maailmankaupat ovat täynnä

kuva: Anne Logrén

käsityöläisiä, joita emme näe. He kattavat meidän aamiaispöytäamme ja tekevät juhlastamme ikimuistoisen.

Satoja reilun kaupan tuotteita eri maahan-tuojilta sekä Kehitysmaa- ja Maailmankaupoilta Reilun kaupan markkinoilla

Melkein kuin lentävä matto

kuva: Marita Kukkonen

Voiko olla arkipäiväistä suomalaista käsityötä kuin räsymatto, jonka raidoista löytyvät lapsuuden legendaariset sammarit, isän polvesta puhkikulu-neet kalsarit ja mökki-ikkunan auringon puoliksi haalistamat kesäverhot?

Reilun kaupan markkinoilla tempaistaan Joensuun Unicefin paikallisyryhmän avulla matonku-tomistalkoot. Kahden päivän aikana 10 tunnettua paikallista henkilöä käy antamassa näytteen

omista käsityötaitoistaan ja luovuudestaan – ja samalla panoksensa vietnamilaisten lasten hyväksi. Kuka tahansa voi tulla edistämään mat-tonkuteita, kutomaan oman pätjän yhteisöllistä mattoa tai jättämään huutotarjouksen valmiista matosta. Uusi omistaja saa maton lisäksi Unice-fin diplomin, jossa kerrotaan maton syntytarina kutojen allekirjoituksilla varustettuina. Diplomista selviää myös mattorahojen avustuskohde.

”Vietnamin lapsityöläiset turvaan” on Suomen UNICEFin nimikko-ohjelmakohde vuosina 2007–2009. Ohjelmasta hyöttyvät Vietnamin 25 000 lasta ja heidän perheensä. Vietnamin elää 2,5 miljoonaa turvatonta lasta. Osa heistä tekee työtä kaatopaikoilla, kaivoksissa ja pelloilla, toiset elävät kaduilla rikoksille ja prostituutiolle altistuneina. UNICEFin ohjelman tavoitteena on estää lapsityövoiman käyttö ja edistää lasten oikeuksia.

Unicef-matto kudottavana Reilun kaupan markkinoilla, ohjelma-lavan edessä pe klo 12–18, la klo 10–16.00. Bongaa myös ”julkikikset” mattotalkoista. Huutokauppa la klo 16.30. Tarjouksia voi jättää koko markkinoiden ajan.

Karhuemon johdatusta

Amerikkalaissyntyinen Christiana Harle-Silvennoinen on asunut Suomessa jo yli kaksikymmentä vuotta. Tämä polvijärveläinen yrittäjä valmistaa käsityönä Sola-saippuota. Kaikki alkoi siitä, kun Christianan perhe muutti Etelä-Suomen ruuhkasta ja kiireestä keskelle Pohjois-Karjalan kylämiljöötä, Solaa.

Tulevaisuuspohdintojen keskellä Christiana Harle-Silvennoisen uneen ilmestyi karhuemo. Se keitti padassaan saippuota ja neuvoi syventymään luonnon antimisiin ja lähellä tuotettuun. Aamulla tulevaisuus alkoi hahmottua uudelleen.

Christianalle saippuat eivät olleet entuudestaan tuttuja, joten kaikki oli aloitettava alusta: etsittävä ohjeita ja syvennyttävä vanhoihin, suomalaisiin saippuanvalmistustapoihin. Lopulta syntyi Sola-saippua, oman kylän mukaan nimetty luonnontuo-

te. Se muotoutuu perinteisellä menetelmällä: hiljalleen puu- ja sähköliedellä keittäen lipeästä, vedestä ja rasvasta. Saippuoiden kasvi- ja marja-ainekset kerätään puhtaasta luonnosta. Saippuat eivät myöskään sisällä mitään keinotekoisia lisäaineita.

Sola-saippuat sopivat hyvin ihon- ja hiustenpesuun sekä parranajoon. Houkuttelevan näköisillä saippuoilla on jokaisella oma tarinansa. Se voi syntyä itikan ininästä, metsän huminasta, tervan tuoksusta, suomalaisuudesta...

Christiana Harle-Silvennoisen saippuanvalmistusnäytökset Reilun kaupan markkinoilla perjantaina ja lauantaina koko päivän

Palam – ihmisten välinen silta

Intia on tunnettu taidokkaasta nahkatyöstä ja kastiyhteiskunnan tavasta pitää nahkatyöläiset yhteiskunnan pohjalla. Kastisorto on periaatteessa lakkautettu perustuslailla vuonna 1950, mutta elää käytännössä nykyisinkin vahvana. Huonoimmassa asemassa ovat dalitit, kastittomat, ja heistä sorreituimpia ovat lakaisijoiden, käymälän tyhjentäjien ja nahkatyöläisten alakastit. Kastiyhteiskunnan likaisena pitämisen työn mukanaan tuoma halveksunnan ja syrjinnän polttomerkki istuu lujassa.

Vuonna 1978 perustettu Palam Rural Centre pyrkii takaamaan nahkatyöläisten Madhari-kastiin kuuluville jäsenilleen sen, minkä perustuslaki lupaa. ”Tamilin-kielinen sana palam tarkoittaa siltää. Samalla nimi on lyhenne sanoista Peoples’ Association for leather and Allied Manufacture (”nahkatyöläisten yhdistys”). Haluamme yhdistyksen toimivan siltana ihmisryhmien välillä,” kertoo yhteisön johdossa oleva Benjamin Sundarkumar.

Pienessä Veerapandin kylässä, Tirupurin kaupungin kupeessa Etelä-Intiassa sijaitsevan Palamin perusti aikanaan 43 perhettä. Nykyisin perheitä on 130, ja melkein kaikki asuvat

yhteisön talouskeskuksen lähellä. Keskuksessa on koulu, kirkko, toimisto- ja tuotantotiloja, sekä jonkun verran viljelysmaata, millä kasvatetaan ruokakasveja. Yhdelle lohkolle on istutettu tiikkipuita.

Leipä saippuasta

Tulonsa Palam saa käsityötuotannosta. Palamin liikevaihto vuodessa on 10 miljoonaa rupiaa (175 000 euroa). Aikaisemman nahkatyön rinnalle ja ohi ovat nousseet puhtaista kasviöljyistä käsityönä tehdyt tuoksusaippuat.

Markkinatrendeissä on pysyttävä

mukana: italialaisten Reilun kaupan ostajien toiveesta Palam on kehittänyt uutuutena nestesaippua- ja shampoosarjan, joka tulee markkinoille vuoden 2007 aikana. Saippuat on hinnoiteltu niin, että tekijät saavat työstään kohtuullisen palkan, tuotannon muut kulut peittyvät ja Palamille jää 10 % katetta.

Työntekijöiden vuosittainen palkankorotus on 10 %, mikä ylittää Intian nykyisen 6–7 % inflaation:

reaalipalkat kasvavat. Tuotto jaetaan työntekijöille

joulurahana. Viime vuosina tilanne on ollut hyvä ja jouluisin työntekijät ovat saaneet neljän kuukauden ylimääräisen palkan. Myös vanhuuden ajan turva on varmistettu: palkan sivukuluina karttuu eläke.

Palam on rakentanut ja lahjoittanut talot kodeiksi jäsenilleen. Puhtaan veden saanti on turvattu ja terveydenhuolto on ilmaista. Yhteisön lapset koulutetaan mahdollisimman hyvin. Palam tarjoaa omassa koulussaan hyvät edellytykset opinnoille. Lapset opetetaan jo pienestä pitäen tutuiksi tietokoneiden kanssa. Myös jatko-opintoihin rohkaistaan. Opiskelu on kallista, mutta Palam tukee opintokuluissa.

Eroon koronkiskoista

Koronkiskonta on osa intialaista arkea. Rahanlainaajat antavat lainoja jopa yli 100 %:n koroilla. Velallisista harva pystyy maksamaan muuta kuin korot, velka siirtyy seuraavillekin sukupolville. Koronkiskontaan liittyy vielä tänä päivänä myös seksuaalista hyväksikäyttöä, ihmis- ja elinkauppaa.

”Rahanlainaajilla on vaikutusvaltaa ja miesvoimaa puristaa rahat ihmisiltä. Koronkiskonta on kuitenkin laitonta,” Sundarkumar kertoo. ”Nelisentoista vuotta sitten Palamissa mietittiin, miten päästä eroon tästä ongelmasta ja päädyttiin oman lainarahaston perustamiseen. Rahastosta saa korotonta lainaa, joka on maksettava takaisin kymmenenä lyhennyksenä.”

Palam myös järjesti tapaamisen alueen rahanlainaajien kanssa, joille tehtiin selväksi, että yhteisö ei hyväksy koronkiskontaa, vaan vie tällaiset

tapaukset oikeuteen. Palamin tapainen iso yhteisö, jossa on koulutettua väkeä mukana, pystyy haastamaan rahanlainaajat ja on turvassa väkivallalta.

Menestyksen eväät

Palam on kovalla työllä 30 vuodessa rakentunut vahvaksi, jäseniään tukevaksi yhteisöksi. Palamin kaikenpuoleinen menestys on Sundarkumarin mukaan saatu erehdyksen ja epäonnistumisten kautta. Tärkeänä tekijänä menestymisen takana on yhteisöllisyys: Palam on kuin toisiaan tukeva suuri perhe. ”Työskennellessämme yhteisönä kohti yhteisiä päämääriä voimme saavuttaa paljon. Voimme yhteistyössä taistella saavuttaaksemme oikeudet, jotka nahkatyöläisten yhteisöltä on niin pitkään kielletty.”

Palam on toivoa antava esimerkki alistetun ryhmän kyvystä turvata arkinsa. ★

Antti Markkanen

Sillanrakentajat

kuva: Kati Hjern

Vuosittaisille Reilun kaupan markkinoille on perinteisesti kutsuttu Reilun kaupan käsityöläinen esittelemään työmenetelmiään ja tulemaan tutuksi länsimaisten asiakkaiden kanssa, rakentamaan ihmisten välistä siltaa. Tänä vuonna markkinat järjestetään Joensuussa ja paikalle saapuvat suutarimestari Daniel Jesudoss ja Benjamin Sundarkumar eteläintialaisesta Palam-yhteisöstä. He vierailevat myös Hämeenlinnassa, Oulussa, Hyvinkäällä ja Helsingissä eri tapahtumissa.

Työnäytöksissä nähdään miten nahka taipuu perinteisin käsityökaluin vahvoiksi sandaaleiksi, voiksi tai avaimenperiiksi. Joka tapahtumassa tehdään sandaalit jollekin tunnetulle paikkakuntalaiselle, tai satunnaiselle

ohikulkijalle. Työskentelyn seuraamisen ohessa yleisö voi myös kysellä ihmisten arjesta Intian maaseudulla tai ostaa tuotteita, joiden alkuperä on taatusti tunnettu.

Daniel Jesudoss

Viisissäkymmenissä oleva suutarimestari Jesudoss on tehnyt ikänsä nahkatöitä. Korkea ammattitaito on työssä opittua ja työt alkoivat varhain, kymmenvuotiaana. Koulunkäynti jäi muutamaan luokkaan, luku- ja kirjoitustaito saamatta. Palamissa Jesudoss on työskennellyt 20-vuotiaasta. Hän asuu vaimon ja kahden aikuisen tyttären kanssa omassa talossaan Palamin asuinalueella. Kaksi vanhempaa tytärtä ovat menneet naimisiin ja muuttaneet omiin koteihinsa.

Palkkaa työstään Jesudoss saa tämänvuotisen 10 prosentin palkan- korotuksen jälkeen noin 5000 rupiaa kuussa. Jouluisin jaetaan yhteisön tuotto työntekijöille bonuksena, viime jouluna se oli neljän kuukauden ylimääräinen palkka. Eläkkeelle Jesudoss jää 58-vuotiaana ja saa silloin säästörahastoon (provident fund) palkan sivukuluina kertynyttä erorahaa yli 500 000 rupiaa kertakorvauksena ja lisäksi kuukausittaisen noin 2000 rupian suuruisen eläkkeen.

Ammattitaitoisen suutarimestarin työskentelyä on mukaansatempaavaa seurata. Vuosituhansia vanha, kunkin ajan tarpeisiin sopeutunut käsityötaito elää ja tuottaa kauniita, luonnonmateriaaleista tehtyjä käyttötavaroita ja välittää olemassaolollaan viestiä

aikojen yli. Käsityöläisen liikkeet ovat tarkoituksenmukaisia ja pitkän kokemuksen muokkaamia. Jotkut työvaiheet, kuten leikkausterän kunnossapito kiveen hiomalla tapahtuu kuin itsestään. Toiset vaiheet taas vaativat keskittyneisyyttä ja mielikuvituksen, ajatuksen, silmän ja käden harkittua yhteistyötä.

Benjamin Sundarkumar

Palam Rural Centren hallinnosta vastaava yhteisön sihteeri Benjamin Sundarkumar (49 v) on syntynyt nahkатыöläisten Madhari-kastiin. Hänellä on taloushallinnon loppututkinto, lisäksi Sundarkumar on hankkinut muuta työssään tarvitsemaansa koulutusta kirjanpidosta nahanparittamiseen, tuotesuunnittelusta ja markkinoinnista saippuan valmistukseen.

Ennen Palamin perustamista Sundarkumar ja muut yhteisön jäsenet

työskentelivät vastaavanlaisessa, ruotsalaisten lähetystyöntekijöiden vuonna 1955 perustamassa yhteisössä. Ruotsin kirkon lähetystyö luovutti hankkeen paikallisen evankelisluterilaisen kirkon käsiin 1975. Tämä ei kuitenkaan kokenut tehtäväkseen kastittomien aineellisen elämän edellytysten parantamista, vaan lakkautti yhteisön. Sundarkumar ja muut tyhjän päälle jääneet perustivat Palamin 1978. Vuodesta 2002 Sundarkumar on ollut yhteisön johdossa.

Parhaassa työiässään oleva Sundarkumar rohkaisee nuoria ottamaan velvollisuuksia ja vastuuta. Kaikki langat eivät ole yksissä käsissä. Näin Palamin jatkuvuus on turvattu myös tulevaisuudessa. ✨

Antti Markkanen

Reilun kaupan tuottajavieraat Suomessa 14.5.–1.6.2007

Jesudoss ja Sundarkumar Palamista vierailevat seuraavissa tapahtumissa, joissa he antavat työnäytöksiä ja ovat ihmisten tavattavissa.

17.5. Hyvinkää, Mahdollisuuksien tori
18.–19.5 Joensuu, Reilun kaupan markkinat Ilosaaressa
22.5. Oulu, Maailmankauppa Juuttiputiikki
26.–27.5 Helsinki, Maailmankauppakylä Maailma Kylässä -festivaaleilla

Palamin vieraat tavoittaa Suomessa numerosta 08-311 5189/Juuttiputiikki

Reilun kaupan markkinoilla mukana:

LUMIMUUTOS
OSUUSKUNTA

Perinteisiin pohjaava suomalainen yhteisö, jonka päämääränä on ylläpitää tervettä luontosuhdetta käytännön keinoin.

www.lumi.fi

TOIMINTAA OIKEUDENMUKAISEMMAN JA EKOLOGISEMMAN MAAILMAN PUOLESTA MYÖS JOENSUUSSA!

POHJOIS-KARJALAN MAAN YSTÄVÄT ON MUKANA JOENSUUN REILUN KAUPAN MARKKINOILLA 18.-19.5.

LISÄTIETOJA: joensuu@maanystavat.fi

NAKURUN LAPSET RY

WWW.NAKURUNLAPSET.FI

KUMMITOIMINTAA ja KEHITYSYHTEISTYÖTÄ KENIASSA

KALI MATA KI JAI !

Tansanialainen naistenkeskus Intian valtameren äärellä

- hennaa
- reilua matkailua

www.vrouwen.net/kalimata

MARKKINOILTA

PAITOJA REILUN

KAUPAN PUUVILLASTA

Planet
fairtrade.net

VASEMMISTONUORET

Saippuan synty

Nahkatuotteiden kysynnän väheneminen 1990-luvulla pakotti Palam Rural Centren etsimään muita toimeentulokeinoja. Uudeksi tuotteeksi tulivat tuoksusaippuat. Saippuat tehdään yhteistyössä Gandhi Seva Sangam (GSS) järjestön kanssa. Palamilla ja GSS:lla on kirjoittamaton sopimus työnjaosta: Palam tuottaa vientiin ja GSS kotimaahan.

Gandhi Seva Sengam valmistaa raakasaippuamassan, jonka Palam jalostaa erilaisiksi länsimaisia ostajia kiinnostaviksi ja EU-säädökset täyttäväksi tuoksusaippuoiksi. Palam ostaa kaikesta GSS:n saippuamassatuotannosta 70 %.

Gandhi Seva Sangam on perustettu 1958, mutta saippuaa järjestö alkoi valmistaa vasta vuonna 1980. GSS:n toiminnan ydin on vanhainkodin, orpokodin ja 1500 oppilaan

koulun ylläpito. Pääasiallinen rahoitus näihin tulee osavaltiolta, mutta merkittävä osa on myös omalla varainhankinnalla. Saippuan valmistuksen liikevaihto on n. 1,4 miljoonaa rupiaa (n. 25 000 euroa) ja tästä tuottoa on 10–15 %, 140 000–210 000 rupiaa. Kulut vanhainkodista ja orpokodista ovat yhteensä noin 400 000 rupiaa. Saipputuloiilla siis katetaan siitä parhaimmillaan puolet.

Saippuan keitto muuripadassa

Gandhi Sava Sengam käyttää saippuan raaka-aineena kuutta eri kasviöljyä: neempuu-, mohuapuu-, kookospalmu-, öljypalmu-, maroti- ja riisikuituöljyä. Eri saippualaaduissa käytetään erilaisia öljysekoituksia, kookosöljyä on kuitenkin kaikissa saippuoissa. Öljyt sekoitetaan muuripataan ja lämmitetään 70–80 asteeseen samalla hämmennetään. Hyvän laadun saavuttamiseksi tämä toistetaan 3–4 kertaa. Seokseen lisätään jatkuvasti sekoittaen lipeää ja suolaa, jotta kasvisrasva erottuu massasta. Sen jälkeen seoksen annetaan jäähtyä puolikiinteäksi massaksi. Pohja ja pintakerros poistetaan. Keskimäinen kerros on puhdasta saippuaa ja se laitetaan jäähdytysmuotteihin kiinteytymään.

Jatkojalostus Palamissa

Gandhi Sava Sengamista raakasaippua kuljetetaan Palamin saippuapajaan. Tässä vaiheessa massassa on noin viidesosa kosteutta, joten se on jauhettava lastuiksi ja kuivattava varjossa. Sen jälkeen saippualastuihin sekoitetaan huolellisesti aitoja kasveja tislattuja tuoksuöljyjä. Valmis saippua on miedosti emäksinen, pH 8.

Tuoksusaippuamassa puristetaan ja leikataan asiakkaan määräämän kokoiseksi ja muotoiseksi palaksi ja siihen upotetaan asiakkaan haluama teksti tai logo. Valmiit saippuat kuivataan huoneenlämmössä 2–3 päivää, jolloin ylimääräiset tuoksut ja öljyt haihtuvat. Lopuksi saippuat pakataan vahapaperiin sekä käsintehdystä kartongista valmistettuun myyntipakkaukseen, jossa on asiakkaan suunnittelema painatus.

Lopputuloksena on luonnon omista kasviöljyistä tehty laadukas, tyylikkäästi pakattu tuoksusaippua, joka sellaisenaan käy lahjaksi tai omaan käyttöön. Palam Rural Centre pystyy tuottamaan yksilöllisiä saippuita myös yritysten liikelahjoiksi tai yhteisöjen varainkeruutuotteeksi. Tänä vuonna Palam aloittaa myös nestesaippuiden ja shampoiden valmistuksen. ★

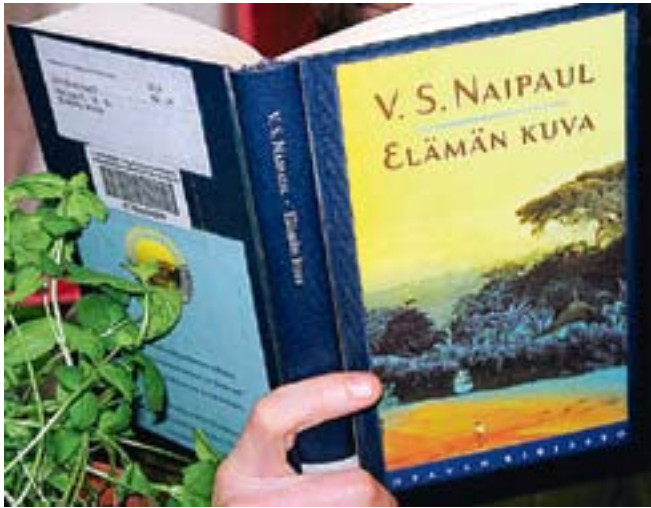
Antti Markkanen

Palam Rural Centren saippuita tuo maahan Juuttiputiikki, www.juuttiputiikki.fi

Elämän kuva

”Intian kehittymättömät olivat eläneet niin pitkään syrjityinä yhteiskunnan ulkopuolella, etteivät he tienneet mitään maastaan, eivät muista uskonnoista, eivät edes kastillisten ihmisten uskonnosta, vaikka elivät näiden orjuudessa.”

V. S. Naipaul: Elämän kuva.
Otava 2001. 266 sivua.

Intialaisen Willie Chandranin elämä ei aluruusuisesti. Hänen isänsä oli kapinallinen, joka halusi uhmata vanhempiaan ja yhteiskuntaa. Askeettinen elämä luostarissa ei riittänyt hänelle, vaan hän nai kastittoman naisen. Avioliiton tuloksena syntyivät sekä Willie että hänen siskonsa Sarojini. Lasten isä häpesi heitä molempia.

Willie opiskelee lähetyskoulussa, mutta haaveilee pääsevänsä Kanadaan. Se ei kuitenkaan onnistu, sillä isällä ei ole rahaa lähettää poikaansa ulkomaille. Koska Willie kuitenkin etäännyttävä vanhemmistaan koko ajan, isä kirjoittaa englantilaisille ystävilleen, joita tapasi ollessaan luostarissa askeettina. Yhtäkkiä Willie huomaa olevansa matkalla Lontooseen opiskelemaan apurahan turvin.

Elämä Lontoon boheemiympyröissä on erilaista kuin elämä hyljeksittynä Intiassa, mutta siltikään Willie ei ole täysin tyytyväinen. Hän saa rahaa kirjoittamalla BBC:lle taidearvosteluja ja patkia elämästään Intiasta – patkia, jotka ovat yhtä vähän tosia kuin hänen elämänsä Iso-Britanniassa. Willie huomaa, että hänen tiedoissaan on puutteita: hän törmää usein asioihin, joiden tietämistä pidetään itsestäänselvyytenä. Willie oppiikin pian etsimään tarvitsemansa asiat tietosanakirjoista. Hitaasti Intia hänen sisässään haalistuu. Williestä on tulossa eurooppalainen.

Shakespeareen, Hollywood-elokuvien ja Hemingwayn tekstien innoittamana Willie kirjoittaa novellikokoelman, joka julkaistaan. Hänen kertomuksensa sijoittuvat Intiaan, mutta niiden inspiraatio ei ole lähtöisin Willien lapsuudenkokemuksista, vaan länsimaisista lähteistä. Willien Intia on vain heijastusta länsimaista, ei oikea Intia.

Apurahakausi lähestyy loppuaan, ja yhä vain Willie odottaa suuntaa ja tarkoitusta elämälleen. Tilaisuus koittaa, kun afrikkalainen opiskelija ihastuu häneen. Willie päättää jättää Britannian taakseen ja muuttaa tytön mukana tämän kotiseudulle, entiseen Portugalin siirtomaahan itäisessä Afrikassa.

Laivamatkalla Willie ymmärtää, että häntä odottaa paitsi uusi maa, myös uusi kieli. Äidin-

kielensä Willie on melkein kadottanut, englantikin on haalistumassa, ja nyt hän oli jäämässä kokonaan vaille kieltä, vaille identiteettiä. Afrikassa Willie ei ollut enää matalakastinen ja hyljeksitty tai eksoottinen opiskelija, hän oli isäntä. Ulkomaalaista verta omaavat henkilöt olivat eri asemassa kuin paikalliset, syntyperäiset afrikkalaiset – ja ulkomaalaisia riitti: intialaisia, portugalilaisia, arabeja – ihmisiä kaikkialta maailmasta. Willie käsitettiin eurooppalaiseksi jopa paikallisten intialaissyntyisten piirissä. Hänen juurensa olivat kadonneet.

Aikaa kuluu ja maa muuttuu: se itsenäistyy ja kokee sisällissodan. Myös Willie muuttuu. Hänen nuorempana tuntemansa jännitys ja uteliaisuus Afrikkaa kohtaan hiipuu. Nelissäkymmenissä Willie on jo kyllästynyt elämäänsä. Hän ei enää jaksa paeta elämäänsä, vaan pysähtyy paikoilleen. Elämä on vienyt hänestä voiton.

Naipaulin kirja kuvaa terävästi sitä, miten ympäristö vaikuttaa ihmiseen. Intiassa on erilaiset tavat ja arvostukset kuin Euroopassa, joka puolestaan on erilainen kuin Afrika. Sekä Intia että Afrika ovat molemmat kokeneet eurooppalaiset isännät, mutta kumpikin on päässyt heistä eroon. Toipuminen vain on erilaista.

On vaikeaa kuvitella, millaista kastittomien elämä Intiassa on. Heiltä viedään kaikki ihmisarvo ja toivo. Jopa heidän varjonsa ovat epäpuhtaat: kastittoman varjon lankeaminen temppelin pihalle pilaa mahdollisesti käynnissä olevan seremonian. Identiteettiä on haettava muualta, ulkomaalaisten ylläpitämistä lähetyskouluista tai vanhojen temppelien pihalta. Willien äitikin oppii kotiäidin työt englantilaiselta ja persialaiselta naiselta.

Euroopassa on myös eriarvoisuutta, mutta naamiodummassa muodossa. Ratkaiseva tekijä ei ole syntyperä, vaan raha ja tuttavapiiri. Kaiken näennäisen hyvinvoinnin keskellä ihmiset valehtelevat toisilleen ja itselleen. On pakko, koska muuten ei voi elää. Afrikassa taas eriarvoisuus näkyy selvemmin. Maanosaa hallitsevat muualta tulleet. Afrikkalaiset ovat pelkkiä palvelijoita, työkaluja. Jopa Willie suhtautuu heihin ylimielisen isännän tavoin. Kolme elämää, kolme ihmistä – siinä Willien kohtalo.

Elämän kuva on nimensä mittainen romaani – se maalaa hienosti yhden ihmisen kehitystarinan peilaamalla sitä eri miljöihin. Naipaul saa kastilaitoksen ja afrikkalaisten alemmuuden tuntumaan luonnolliselta. Lukija ei voi muuta kuin ihmetellä ja jopa hävetä sitä, millaisena näkee maailman. ★

Mika-Petri Lauronen

Kirjoittaja on tamperelainen kirjoittaja/kriitikko.

Lue aikaisempia arvosteluja internetistä osoitteesta <http://www.maailmankaupat.fi/lehti>

13.-15.7.2007 * Laulurinne * Joensuu

ILOSAARIROCK

www.ilosaarirock.fi

Lippujen ennakkomyynti alkaa ke 2.5. • Liput 60 e

Joensuu: Carelicum, Karjalan Musiikki, Levy-Eskot, Kerubin Kuppila **Helsinki:** Tiketti, 0600-1-1616, puhelun hinta 0,98 e/min+pvm, Stupido Shop, Combat Rock Shop **Imatra:** Kosken Musiikki **Jyväskylä:** Airon Musiikki, Levykauppa Åx **Kajaani:** Musiikki Lukinmaa **Kitee:** Kiteen Kirja-info **Kouvola:** Kouvola Peltirumpu **Kuopio:** Levykauppa Åx **Lahti:** Free Record Shop **Lappeenranta:** Lappeenrannan Levymusiikki **Lieksa:** Fotopekka **Mikkeli:** Savon Musiikki **Nurmes:** E. Saastamoinen/Jimmari **Oulu:** Levykauppa Åx **Outokumpu:** Kirja-Kaivos **Pieksämäki:** Pieksämäen Musiikkipuoti **Pori:** Moe's Music **Rovaniemi:** Jackal Sportswear **Savonlinna:** Levymesta **Tampere:** Jukeboss, Swamp Music **Turku:** Levykauppa Åx, Srait Record Store **Vaasa:** Kråklund Records **Varkaus:** Varkauden matkailu- ja kongressipalvelu

Puhtaus on puoli ruokaa.

Maailmankaupoista kautta maan.

Palam

Palamin maalaisyhteisössä saippua tuo leivän pöytään koko perheelle. Tuoksuvat kasviöljysaippuat valmistetaan Etelä-Intiassa reilun kaupan periaatteita noudattaen. Työntekijöille tarjotaan koti, puhdas vesi, terveydenhuolto ja koulutusta lapsille.

Maailmankaupat — Reilua kauppaa

Africafe pikakahvi – reilun kahvin klassikko

Reilun kaupan Africafeta on myyty Suomessa jo yli 20 vuotta. Africafen valmistuksen ei yksityistämisesä käynyt kuin Turun Sinapin – se säilyi koti-Tansaniassa. Tosin itse pikakahvitehdas siirtyi perheyriksen haltuun – omistajina ovat nykyään 66 000 kahvin pienviljelijäperhettä Victoriajärven län-sirannikolta. Kuppi kuumaa Tanicalta Bukobasta! Kehitysmää- ja Maailmankaupoista sekä päivittäistavaraliikkeistä. Maahantuoja: Tampereen kehitysmääkauppa, p. (03) 344 6770, www.kehitysmääkauppa.org

Tilaa

Maailmankauppalehti

Reilun kaupan erikoislehti jo vuodesta 1984.

Kehitysmäiden arki ja työ. Ihmiset tuotteiden takana. Tilaa lehti vuodeksi (4 nroa) maksamalla 10 € lehden tiilille 800016–70928507. Kirjoita viestikenttään tilaajan nimi ja postitus-osoite.

Kuva: Tree Goslinga 2002 www.vrouwen.net/kalimata

Kriisien kierrettä vastaan!

- Terveyttä tiedon avulla.
- Puhdas vesi pelastaa.
- Katastrofeihin voi varautua.

Tässä Punaisen Ristin kehitysyhteistyön pääperiaatteita.

Kumppanimme on aina paikallinen Punainen Risti tai Punainen Puolikuu. Se takaa, että apu menee perille tehokkaasti ja luotettavasti niille, jotka tarvitsevat sitä kipeimmin.

ANNA LAHJAKSI ELÄMÄ

Liity katastrofirahaston kuukausilahjoittajaksi www.redcross.fi
Lisätietoja (09) 129 31 tai osoitteesta lahjoitukset@redcross.fi

Punainen Risti

repu-lute

Reilun kaupan puolesta ry

Reilun kaupan puolesta Repu ry pyrkii lisäämään tietoisuutta Reilusta kaupasta. www.repu.fi

kuva: Fairhills Association

Reilun kaupan viini virtaa Suomeen Etelä-Afrikasta

Fairhills-tilan työntekijät omistavat 25 % Fairhills-tuotesarjasta. Tuotoilla ostetaan maata ja kehitetään pienimuotoista turismia.

Suomi on kerrankin Ruotsia edellä. Absoluuttisessa Reilun kaupan viinin myynnissä Suomi on noussut neljänneksi maailmassa, heti Iso-Britannian, Saksan ja Hollannin jälkeen.

Ruotsin Systembolaget on suhtautunut Alkoa nihkeämmin Reilujen viinien vakiovalikoimaan ottamiseen, vaikka viinien myyntikokeilu keväällä 2006 oli erittäin onnistunut.

”Pohjoismaissa Reilun kaupan viinien myyntiin vaikuttavat monopolit. Ne voivat joko hidastaa tai

nopeuttaa sitä”, RKE:n tuotepäällikkö **Anne Quarshie** sanoo. ”Alko haki Reilun kaupan viinejä valikoimiinsa nopeasti, mutta samalla suhtautui Reilun kaupan viinien myyntipotentiaaliin varovaisesti ja ne listattiin palvelutuotteiksi. Suomessa on kuitenkin yletty huippumyyntiin näiden kahden vakiovalikoimaan kuuluvan viinin voimin.”

Suomessa Reilun kaupan viinejä myytiin viime vuonna yhteensä lähes 82 300 pulloa. Myynnin johtajamaassa Iso-Britanniassa viiniä kului yli kolme miljoona pullollista.

Kaikki Suomessa myytävät Reilun kaupan viinit ovat tällä hetkellä eteläafrikkalaisia, mutta viinien odotukset ylittänyt suosio ennakoi valikoiman laajentumista. Quarshie uskoo, että tulevaisuudessa Reilujen viinien myynti kasvaa nopeasti myös ravintoloissa.

Tanskassa viinejä voi jo ostaa kaupoista ja ravintoloista. Norjassa vakiovalikoimiin on toukokuussa tulossa ensimmäistä kertaa viinejä Etelä-Afrikasta, Chilestä ja Argentiinasta.

Alkon myymälöiden kautta kuluttajat voivat tilata myös tilausvalikoiman tuotteita, joihin kuuluu Suomessa seitsemän Reilun kaupan viiniä. Jokaisella Alkon myymälällä puolestaan olisi mahdollisuus ottaa tilausvalikoiman tuotteiden joukosta jopa kymmenen tuotetta lisää hyllymyyntiin. Eri puolilla Suomea sijaitsevien Alkojen ylimääräisten tuotteiden valikoima vaihtelee paljon. ”Saattaa olla, että Stockmannin Alkon hyllyille on otettu tilausvalikoiman tuotteiden joukosta kymmenen erilaista kuohuviiniä ja

Itä-Suomessa panostetaan hirvenmetsästysreissuilla juotavaan viinaan”, Quarshie kertoo.

Viiniä rotuerottelun varjossa

Suomessa juotavien Reilun kaupan viinien kotimaa Etelä-Afrikka on yksi maailman epätasa-arvoisimmista yhteiskunnista. Maan historia heijastuu edelleen myös viinitilojen arkeen. Apartheid eli rotuerottelu jätti jälkensä yhteiskuntarakenteeseen niin, että edelleen teollisuus ja kauppa ovat pääasiassa valkoisten

hallussa. Sama pätee maanomistukseen, vaikka hallitus onkin vuoden 1994 jälkeen pyrkinyt siirtämään maata myös mustille.

Etelä-Afrikan kohdalla Reilun kaupan järjestelmässä on ylimääräinen sääntö, jonka mukaan kahden vuoden kuluessa tilan sertifiointista työntekijöille on siirrettävä 25% tilan, viljely-yritysten tai viinituotesarjojen omistuksesta. Jotta työntekijät pystyisivät myös etenemään tilalla ja osallistumaan päätöksentekoon, on koulutuksen järjestäminen avainasia.

Juuri koulutuksen puute onkin yksi monista synkän historian tuottamista ongelmista. Maanviljelijöiden

turvana ei aiemmin myöskään ollut lakeja, jotka olisivat estäneet tilan omistajan mielivallan. Viinialalla on tyypillistä, ettei työtä ole kaikille ympärivuotisesti, vaan osa työntekijöistä – useimmiten naiset – työskentelevät vain kausiluontoisesti. Aiemmin tilat saattoivat edellyttää työntekijöiden vaimojen työskentelyä satokausien aikana, ja nykyäänkin naisille on usein vähän työmahdollisuuksia tilojen ulkopuolella.

Kolmas yleinen ongelma on työntekijöiden alkoholisoituminen. Viinitilan omistajat maksoivat aiemmin tyypillisesti osan palkasta viininä. Sen seurauksena työntekijälle syntyi

riippuvuus, mistä johtuen hänen oli pakko jatkaa viininviljelijänä turvatakseen päivittäisen alkoholiannoksensa. Nykyään lainsäädäntö kieltää palkan maksamisen viininä ja laittomat irtisanomiset, mutta työntekijöiden edunvalvontaa ei juuri ole.

”Työntekijöiden koulutus on tärkeää, jotta he tunsisivat oikeutensa. Muutos on kuitenkin hidasta, ja ongelmat ovat moninaisia. Käytännössä Reilun kaupan järjestelmän avulla luodaan tämänhetkisten työntekijöiden lapsille täysin uudenlaisia mahdollisuuksia”, Quarshie valottaa tilannetta.

Irti arjesta

Toisaalta muutoksia näkyy jo nyt. Quarshie kertoo, että esimerkiksi Reilun kaupan Thandi-viinien valmistuksesta vastaa entinen trukinkuljettaja **Patrick Kraukamp**, joka on yksi Etelä-Afrikan harvoista mustista viinimestareista. Hänen vaimonsa, entinen sihteeri, **Susan Kraukamp** puolestaan johtaa Lebanon Fruit Farm -tilaa. Tilalla pyritään nyt luomaan työpaikkoja maanviljelyksen lisäksi tilan ravintolaan, myymälään ja käsityövers- taaseen. Myös oma viinikellari on suunnitteilla.

Reilun kaupan järjestelmään siirtyminen on ollut eri viinitiloilla erilaista. Osassa muutokseen vielä totutellaan. ”Eräänkin viinikellarin kaikilla tiloilla yhteisen urheilupäivän jälkeisenä maanantaina kaikki työntekijät ilmoittautuivat töihin ilman yhtään poissaoloa. Vapaa-ajanviettomahdollisuudet ja arjen rikkominen ovatkin syrjäisellä maaseudulla toivottuja. Toisaalta työntekijät suhtautuvat muutokseen varovaisen realistisesti, koska eivät ole tottuneet siihen, että heidän toiveitaan kuunnellaan”, Quarshie kertoo.

Jenni Hamara

Helsinki-ryhmä arvioi Reilut viinit

Punainen Thandi osoittautui parhaaksi, valkoinen huonoimmaksi

Perjantai-illan ratoksi pidettyjen viininmaistajaisten raati koostui amatööri-viininhar- rastajista. Helsinki-ryhmän yhteyshenkilö **Kaisa Pitkänen**, 28, on sekä puna- että valko- viinin ystävä. Repu-aktiivi **Outi Moilala**, 28, on erityisesti punaviini-ihminen, mutta pitää myös oluesta ja siideristä. **Paula Sankelo**, 26, puolestaan tilaa baarissa yleensä oluen, eikä pidä makeista juomista. RKE:n projektipäällikkö **Terhi Ylikoski**, 28, hiipi maistajaisiin työpäivän päätteeksi ja kertoi juovansa kesällä valkkaria ja talvella punkkua. Nyt keväällä raadille tuntui maistuvan sekä että.

Viineille on annettu tähtiä asteikolla 1–5.

Jenni Hamara

Viini	ulkonäkö	tuoksu	maku	yleisvaikutelma	käyttöyhteys	tähdet
VALKOVIINIT						
Thandi Chardonnay 2005 Hinta: 12,20 €	Kukertava, lämmin, pliisuhko	Aavistuksen savui- nen	Ei-hedelmäinen, Ei loppupotkua, vieno	arkinen	Ruoan liemessä, juustojen kera	★ ★ 1/2
Ivory Creek Chenin Blanc 2004 Hinta: 11,41 €	keskivaalea	hunajainen	Alussa kirpeä häivähdys, pitkä keskimaku, lopussa hiipuva hunaja	Oikein miellyttävä	Jälkiruokien kanssa, ei pelkästään seurustelujuoma	★ ★ ★ ★
Ivory Creek Sauvignon Blanc 2004 Hinta: 12,38 €	Hyvin vaalea	Mieto, kirpeä, ei rypäleinen	Kirpeä alku ja loppu, pehmeämpi ja voimakkaampi, kuin olisi odottanut tuoksusta	Keskinkertainen	Humaltumistarkoitukseen, Kaipaa salaattia tai patonkia	★ ★ ★
Fairhills Chardonnay 2006 Hinta: 7,36 €	Kirkas vaalea	Mieto, pehmeä	Mieto alku, Hyvä loppu, kirpeä	Miellyttävän raikas	Seurusteluun, Mieto yleisviini	★ ★ ★ 1/2
PUNAVIINIT	ulkonäkö	tuoksu	maku	yleisvaikutelma	käyttöyhteys	tähdet
Thandi Cabernet Sauvignon 2002 Hinta: 13,74 €	Viinipunainen, Yllättävän tumma	Ihana, Kanelinen kukka	Pehmeä, sopivan voimakas, mausteinen, tamminen, palkitseva	Iso, lämmin, runsas	Pihvin kera tai yksin	★ ★ ★ ★
Isabelo Pinotage Cabernet sauvignon 2006 Hinta: 8,80 €	Sinipunainen	Hennohko, mieto, muttei epämiellyt- tävä	Kirpeähkö, nopea, inauksen karvas loppu	Pirteä, peruskäyttö- viini, helppo	Ruoan kanssa, juustot ja keksit	★ ★ ★ 1/2
Ivory Creek Shiraz 2005 Hinta: 12,98 €	Melko sinipunainen	Heikko, raikas	Viipyilevä, hauska, jännittävä, tamminen pehmyt loppu	pirteä	paljaaltaan	★ ★ ★
OLUT	ulkonäkö	tuoksu	maku	yleisvaikutelma	käyttöyhteys	tähdet
Mongozo Banana-olut Hollanti	Viipyilevä vaahto, keltainen	Banaaninen, makea, limonadimainen	Yskänlääkkeen sivumaku, makea olut	Siiderinlipittäjän olutvalinta	seurustelu	★ ★

Maailma muuttuu Joensuusta käsin

Joensuulaiseen Repu-aktiiviin Saara Sahlsténiin, 22, tarttui Reilun kaupan kipinä vuonna 2000. Saaran sisko opiskeli tuolloin Englannissa ja toi sieltä tuliaisina tietoa Reilusta kaupasta. Saara, jota yksittäisen ihmisen vaikutusmahdollisuudet kiinnostivat jo tuolloin, suhtautui Reiluun kauppaan heti myönteisesti. Repuun Saara liittyi pari vuotta sitten. Joensuun paikallisryhmän sihteerinä Saara on toiminut reilun vuoden.

Saaraan vetosi Reilun kaupan terve eettinen perusta, jolta Saara toivoisi kaiken kaupankäynnin aina lähtevän. Toinen Reilun kaupan vahvuus on Saaran mielestä se, että maailmaa voi sen kautta muuttaa vaivattomasti.

FACT FILE

Saara Sahlstén

- Joensuun Repun sihteer
- opiskelee luokanopettajaksi
- kannattaa myös luomu- ja lähellä tuotettua ruokaa

”Reilu kauppa ei ole hyväntekeväisyyttä, vaan normaalia kaupan-käyntiä reiluilla ehdoilla”, Saara sanoo. ”On hyvä tiedostaa, että yksittäinenkin ihminen voi valinnoillaan vaikuttaa. Jos me joka tapauksessa ostamme hedelmiä ja muita päivit-

täistavaroita, miksi emme kiinnittäisi huomiota valintoihimme? Jo ostopäätöksiä tekemällä voimme toimia paremman maailman puolesta ilman sen kummempia järjestelyjä.” Kiihkeää Reilun kaupan lähetysaarnajaa Saara on vaikea leipoa.

”Minulla ei ole tarvetta toivottaa omia näkemyksiäni. Oletan, että ihmisiä luonnostaan kiinnostaa, mihin he rahansa laittavat, mitä he omilla valinnoillaan tukevat ja mitä he laittavat suuhunsa. Tuomalla esiin vaihtoehtoja voi lisätä ihmisten

tietoa, jonka pohjalta he sitten voivat tehdä päätöksiä.”

Itse Saara käyttää Reilun kaupan tuotteita aina kun se on mahdollista. Mieluimmin hän käyttäisi pelkästään Reilun kaupan tuotteita, luomua ja esimerkiksi lähialueiden viljelijöiden tuotteita. Opiskelijan budjetti tosin asettaa toiveisiin joskus rajoituksia.

”Vaikka ei opiskelijan rahapula yleensä laadukkaamman ruoan ostamisesta johdu”, Saara toteaa.

Tuliaisiksi mummolaan tai muualle Saara suosittelee Reilun kaupan tuotteista koottua tuotekoria tai -pakettia. Perustuotteitahan käytetään joka perheessä. Yleensä Reilun kaupan tuotteissa saa eettisesti kestäväen kaupan kylkiäisiksi vielä kauniin paketin.

Topi Linjama

Joensuussa vapaaehtoisia tarvitaan Reilun kaupan markkinoilla (<http://www.reilutmarkkinat.net/>) 18.–19.5.2007. Valtakunnallisissa Reilun kaupan viikkoja vietetään 14.–27.5. Lisätietoja Repun paikallisryhmistä ja toiminnasta: www.repu.fi

Reilun kaupan uutisia

Vietä Reilu päivä!

Voiko Reilun kaupan tuotteilla elää koko päivän, viikon tai kuukauden? Tänä kesänä Repu haastaa kaikki suomalaiset Reiluiksi typeiksi. Kevään Reilun kaupan viikoilla käynnistyvän Reilu tyyppi -kampanjan ideana on haastaa mahdollisimman moni suomalainen käyttämään pelkkiä Reilun kaupan tuotteita kokonaisen päivän ajan. Kampanjaan voit haastaa mukaan kenet vain: perheesi, työkaverisi, kansanedustajasi tai suuren idolisi! Lisätietoa kampanjasta ja menestysreseptejä onnistuneeseen Reiluun päivään löydät Repun nettisivuilta ja kampanjablogista www.reilutyyppi.wordpress.com.

Reilun kaupan tuotteita on jo saatavilla satoja erilaisia. Ihan tavallisista kaupoista löydät banaaneja, kahvia, teetä, kaakaota, appelsiineja, mangoja, suklaata, sitruunoita, viinirypäleitä, ruusuja, jalkapalloja, mandariineja, suklaakeksejä, mehuja, ananaksia, pyyhkeitä.

Reilun kaupan viikkoja vietetään 14.–27.5.2007.

Reilun kaupan suosio taas ennätyslukemiin

Reilun kaupan tuotteiden suosion kasvu jatkuu Suomessa erittäin nopeana jo kolmatta vuotta peräkkäin. Vuonna 2006 tuotteita myytiin kaupan arvossa mitaten 71 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna, ja tuotteiden kokonaismyynti nousi yli 22 miljoonaan euroon. Reilun kaupan tuotteiden myynti onkin lähes kolminkertaistunut Suomessa kahden viime vuoden aikana. Suomalaiset ovat Pohjoismaiden innokkaimpia Reilun kaupan tuotteiden ostajia.

Reilun kaupan tuotteiden suosio kasvoi lähes kaikissa tuoteryhmissä. Eniten myyntiä volyymissa eli kiloissa mitaten lisäsivät sokeri (+333 prosenttia), ananas (+140 prosenttia) ja mehu (+107 prosenttia). Myös Reilun kaupan kahvin myynti yli tuplaantui edellisvuodesta (+106 prosenttia) lähes 300 000 kiloon.

Suosituimpia Reilun kaupan tuotteita Suomessa ovat edelleen banaani, kahvi ja ananas. Viime vuoden uusia hittituotteita olivat ruusut ja viini. Reilun kaupan viinejä myytiin Suomessa yhteensä yli 83 000 pulloa, ja valtaosa myynneistä kertyi yhdestä puna- ja yhdestä valkoviinistä, jotka olivat Alkon vakiovalikoimissa heinäkuun alusta lähtien.

Reilun kaupan jäätelö nyt Suomessa

Ensimmäinen Reilun kaupan jäätelö on tullut myyntiin Suomessa. Ben & Jerry'sin valmistama Vanilla-jäätelö sisältää Reilun kaupan sokeria ja vaniljaa. Sokeri viljellään Paraguayssa ja vanilja Intiassa.

Reilun kaupan jäätelö tulee myyntiin Valintataloihin sekä myöhemmin keuhällä Helsingin Kamppiin avattavaan Ben & Jerry's -jäätelöbaariin. Jäätelöä myyvät alkuvaiheessa kaikki ne Valintatalot, jotka ovat jo aiemmin myyneet Ben & Jerry's -jäätelöitä.

Esimerkiksi Manduvirán osuuskunnassa, joka tuottaa Ben & Jerry's -jäätelössä käytettävää sokeria, Reilun kaupan lisiä on sijoitettu monitoimi-

taloon, jossa on kokoontumistila ja asianmukaisesti varustettu hammaslääkärin vastaanotto. Talo tarjoaa nyt terveydenhoitoa ja hammaslääkärin palveluja paikalliselle yhteisölle. Aiemmin terveystalvetoita oli vaikea saada.

Ben & Jerry's Vanilla -jäätelöä myydään kaupoissa puolen litran pakkauksissa. Pakkauksen hinta on 5,90 euroa. Ben & Jerry's -jäätelöitä myyvät Valintatalot on listattu osoitteessa www.benjerry.fi.

Finlaysonilta myyntiin pyyhkeitä Reilun kaupan merkillä

Finlayson on tuonut ensimmäisenä tekstiilivalmistajana Suomessa myyntiin Reilun kaupan puuvillasta valmistettuja sisustustekstiilejä. Ensimmäiset tuotteet, pyyhkeet ja kylpyhuoneen matot, ovat tulleet myyntiin Finlaysonin omiin liikkeisiin Tampereelle, Turkuun ja Helsinkiin.

Huhti-toukokuun vaihteessa tuotteita ryhtyivät myymään myös Citymarketit, Anttilat, Kodin Ykköset, Sokokset ja Prismat.

Syksyllä Finlayson mahdollisesti tuo myyntiin lisää tuotteita, joissa on käytetty Reilun kaupan puuvillaa. Reilun kaupan periaatteiden mukaisesti viljelty puuvilla tulee Finlaysonin tuotteisiin Länsi-Afrikasta, pääasiassa Malista.

On tärkeää huomata, että Reilun kaupan järjestelmässä on tekstiilien osalta sertifioitua vain puuvillan tuotanto, eivätkä kriteerit koske koko tuotantoketjua, esimerkiksi tehdasoloja.

Coffee House -kahviloihin Reilun kaupan kahvi

Coffee House -kahvilaketjun kaikista kahviloista saa nyt Reilun kaupan kahvia ja teetä.

Coffee House -ketju on Suomessa jo toinen toimija, joka ketjutasolla ottaa Reilun kaupan kahvin käyttöön kaikissa kahviloissaan. Ensimmäiseksi ehti joulun alla ABC-liikennemyymäläketju. Nyt Reilun kaupan kahvia keitetään myös Chico's-ketjun 14 ruokaravintolassa pääkaupunkiseudulla. Ulkomailla monet kahvilaketjut ovat jo pidempään tarjonneet asiakkailleen

Reilun kaupan kahvia. Näin on ollut esimerkiksi Wayne's Coffeen kahviloissa Ruotsissa ja lukuisissa eri kahvilaketjuissa Iso-Britanniassa.

Coffee House -ketjuun kuuluu Suomessa 14 kahvilaa yhteensä 12 eri paikkakunnalla sekä yksi kahvila Tallinnassa. Ketju kuuluu S-ryhmään. Ketjun valitsema Reilun kaupan kahvi on viime syksynä markkinoille tullut Meiran Reilu. Reilun kaupan teet Coffee House -kahviloissa ovat Forsman Teen tuotteita.

Lähde: Reilun kaupan edistämisyhdistys ja Repu

Paikallisryhmät kohtasivat Turussa

Huhtikuun aurinko helli eri puolilta Suomea 14.-15.4. pidettyyn paikallisryhmätapaamiseen tulleita Repu-aktiiveja. Repulaiset saapuivat Turun kauniissa Ruissalossa sijaitsevaan Turilaan, poliisien majalle, lauantaina puoliltapäivin. Majoittumisen ja keittolunaan jälkeen RKE:n projektipäällikkö **Terhi Ylikoski** esitteli seurakuntakampanjaa. Turun Katariinan seurakunnan kappalainen **Riku Laukkanen** oli saapunut paikalle antamaan sisäpiirin vinkkejä kampanjan toteuttamiseen. Hän antoi myönteistä palautetta Reilun kaupan kahviin ja teehen siirtyneen seurakuntansa puolesta.

Repun hallituksen kokoustaessa Turun Repu-aktiivi **Eini Koivisto** kertoi oma-kohtaisia tuottajatarinoita Reilun kaupan tiloilta Costa Ricasta. Tämän jälkeen suunniteltiin ja ideoitin Reilun kaupan viikkoja. Pasta-illallisen jälkeen pelailtiin lentopalloa, saunottiin merenrantasaunassa ja vaihdettiin kuulumisia eri ryhmien välillä. Yökyöpelit valmistivat vielä kasvisnnyttejä ja grillasivat Reiluja banaaneja suklaan kera. Nami!

Sunnuntaina aamiaisen jälkeen käynnistettiin Reilun kaupan pysäkit. Pysäkejä oli yhteensä neljä: Repun projektipäällikkö **Minna Mannert** veti kansainväliseen verkostoon liittyvää koulutusta halukkaille. Samaan aikaan Repun järjestökoordinaattori **Sonja Vartiala** opasti paikallisryhmiä uusien nettisivujen käyttämisessä. Reilu peli, samat säännöt -kampanjan projektikoordinaattori **Mira Muikku** opetti repulaisille pallokampanjan säännöt. Turun Repun talousvastaava **Saara Manelius** opasti paikallisryhmiä tilinpidossa ja muissa talousasioissa. Pysäkkien jälkeen herkuteltiin kasvispitsalla ja kahviteltiin Reilujen mokkapalojen kera. Viikonloppu huipentui paikallisryhmien välisen jäsenhankintakilpailun avajaisiin.

Vessan oveen kiinnitettiin palautelappuun osallistujat jättivät mielipiteensä viikonlopun annista: ”Mieletöntä, hienoo. Ja lämmittelemään mereen. Kiitos keittiössä ahertaneille! Loistavat tarjoilut!”, olivat jotkut raapustaneet.

Ellinoora Leino

Kesämaiskis

Maailmankaupalehden ruokapalsta esittelee jatkuvasti lisääntyvää reilujen elintarvikkeiden määrää ja niiden erilaisia käyttötapoja. Tällä kertaa esittelemme Tarmo Waseniuksen kesäisiä, hedelmäisiä jälkiruokia sekä hedelmien käyttöä ruoanlaitossa.

Kuva: Reilun Kaupan edistämisyhdistys ry

Hedelmät ovat suomalaisessa ruokapöydässä jokseenkin harvinaisia. Niitä käytetään lähinnä jälkiruoissa tai juomana. Muualla hedelmät ovat kuitenkin olennainen osa ruokapöytää. Maailmasta löytyy yli viisikymmentä yleisesti käytössä olevaa hedelmää – ja jopa satoja niiden lajikkeita. Hedelmät ovat satoisia kasveja ja niiden energiapitoisuus on suuri. Ne sisältävät usein myös paljon vitamiineja ja hivenaineita kuten fosforia, kalsiumia ja rautaa. Koska niitä kaiken lisäksi voi monessa paikassa poimia ilmaiseksi, muodostavat hedelmät tärkeän osan maailman ruokavaran.

Hedelmien käyttömahdollisuudet ovat monipuoliset: ne toimivat hyvin pääruokana tai sen osana (apinanleipäpuu, keittobanaani, omena), jälkitaikakeruokana (kirsikka, meloni, persikka), juomana (omena, sitrushedelmät), öljykasvina (kookospäh-

kinä) tai vaikka erillisenä herkkuna (kastanja). Ei kannata myöskään unohtaa, että viinirypäle on hedelmä. Viini on niin tärkeä osa monen maan ruokakulttuuria, että noin puolet maailmassa kasvatettavista hedelmistä on viinirypäleitä.

Hedelmiä voidaan syödä tuoreena tai kuivattuna (erityisesti taateli ja viikuna). Onpa hedelmillä hoidettu terveyttäkkin: suurten purjelaivojen aikana laivoissa oli usein mukana sitruunamehua, jolla torjuttiin keripukkia. Hedelmien käyttömahdollisuudet eivät rajoitu ruokaan: Suomeenkin tuodaan esimerkiksi kookospähkinästä valmistettuja Reilun kaupan kynnysmattoja.

Hedelmätarjonta on myös Suomessa monipuolistunut. Sellaiset eksoottiset tuttavuudet kuin guava, karambola, litsi tai pomelo löytyvät jo monilta hedelmätiskeiltä. Hedelmiä kannattaisikin käyttää enemmän: ko-

terveellisesti löytöretkelle maailman eri kolkkiin. ★

Mika-Petri Lauronen

Reilu suklaatorttu

100 g	voita
2	munaa
2,2 dl	sokeria
1 dl	vehnäjauhoja
¾ dl	kaakaojauhetta
1 tl	vaniljasokeria

1. Sulata voi ja anna jäähtyä.
2. Vatkaa muna ja sokeri kuohkeaksi vaahdoksi.
3. Jauhota irtopohjainen kakkuvuoka, halkaisijaltaan n. 20 cm.
4. Lisää munasokerivaahtoon sekoitettuna kaakao ja vehnäjauho ja vaniljasokeri siivilän kautta sekä sulatettu voi.
5. Kaada seos kakkuvuokaan ja paista 175 asteisessa uunissa 25 minuuttia. Kakku näyttää tuolloin lässähtäneeltä, mutta niin sen kuuluu ollakin. Ota pois uunista ja anna vetäytyä vähintään 6 h ja tarjoile hedelmien kera.

Jäätelöä hedelmäisen kastikkeen kera

kastike:

- mango
- ananasta
- appelsiinia
- banaania
- hunajaa
- tabascoa
- ruokosokeria
- rosepippuria
- kanelia
- neilikkaa

vaniljajäätelöä

Ole makutaiteilija ja laita hedelmiä tehosekoittimeen, mausta, sekoita ja maista. Tarjoa jäätelön kera.

Hedelmäinen riisi

1 l	Reilun kaupan appelsiini-mangomehua
2 dl	riisiä
1	mango
1	appelsiini
	ananasta
½ l	vaniljajäätelöä

Keitä riisit appelsiini-mangomehussa. Pilko sekaan hedelmät ja sulata mukaan vaniljajäätelö. Mausta tarvittaessa ruokosokerilla. Ja ei kun nauttimaan!

Tarmo Wasenius on Pohjois-Karjalan ammattiopiston lehtori sekä Pohjois-Karjalan Keittiömestarit ry:n varapuheenjohtaja. Hänelle on myönnetty aiemmin Suomen Keittiömestareiden Cordon Bleu -merkki aktiivisesta ammattikunnan hyväksi tehdystä työstä. Hän kokkaa myös joensuulaisen K5-paikallis-Tv:n Kokkaa ja soppaa -ohjelmassa paikallisten vieraiden kanssa.

Reseptien reiluja tuotteita on saatavilla seuraavasti:

Mango-appelsiinimehua valmistavat Marli ja Ruokakesko. Mehua saa mm. K- ja S-ryhmän sekä Tradekan kaupoista sekä joistakin Maailmankaupoista.

Hedelmiä saa useista marketeista.

Vaniljajäätelöä saa hyvin varustetuista Valintataloista

Ruokosokeria tuovat maahan Aduki, Suomen Sokeri ja Tampereen kehitysmaakauppa. Saatavilla useissa marketeissa sekä Maailmankaupoissa.

Kaakaota tuovat maahan mm. Tampereen kehitysmaakauppa, Reilun kaupan Tähti ja sekä Aduki.

Kaakaojauhetta on saatavilla Maailmankaupoissa sekä S- ja K-ryhmän sekä Tradekan kaupoissa.

Vaniljasokeria tuo maahan Aduki, sitä on saatavilla Maailmankaupoissa ja luontaistuotekaupoissa.

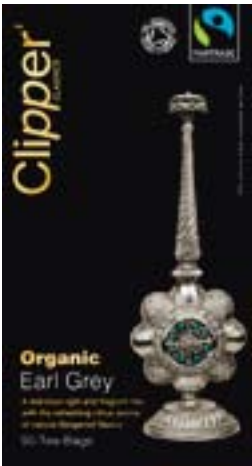
Riisiä tuovat maahan Tampereen kehitysmaakauppa, Reilun kaupan Tähti, Aduki ja Makrobios, tuotteita saa mm. Maailmankaupoista sekä suurimmista Tradekan liikkeistä.

Jauhettua kanelia ja neilikkaa tuo maahan Aduki, saatavilla osasta Maailmankaupoista ja luontaistuotekaupoista.

Hunajaa tuovat maahan Hunajainen Sam sekä Tampereen kehitysmaakauppa, saatavilla useimmista marketeista ja Maailmankaupoista.

Luomumunia, -vehnäjauhoja ja -voita on saatavissa useista päivittäistavarakaupoista.

Clipper™

Clipper Teas tunnetaan parhaiten erinomaisesta teestä, kuten Earl Grey luomu Reilun kaupan tee

Clipper valmistaa myös kahvin erinomaisesti. Uutuutemme: Espresso Organic, luomu Reilun kaupan espresso kahvi Organic Freeze-dried Arabica, luomu Reilun kaupan pikakahvi

25 vuotta luomua ja reilua kaupaa **ADUKI** www.aduki.fi

Crisilin tehtaan lasinpesijättäret

Boliviassa syntyy kierrätyslasista taidekäsityötä

Crisilin lasitehtaassa Boliviassa, Cochabamban Valle Hermosassa työvuoro vaihtuu iltapäivällä kello 16.00. Väsyneillä aamuvuorolaisilla on takanaan 12 tunnin urakka, kun he antavat tilaa iltavuoroon tuleville. Tuotanto perustuu 8 hengen työtiimiin, jonka jäsenet – 4 lasinpuhaltajaa, 1 muottiinvalaja, 1 lasinleikkaaja ja 2 avustajaa – muodostavat saumattomasti yhdessä toimivan palomiesketjun.

Lasinspuhaltajat ottavat valtavasta uunista sulaa lasimassaa rautaisilla puhalluspilleillä ja puhaltavat sen ontoksi. Puhalluksen jälkeen lasimassa siirretään avustajalle, joka huuhtoo sen vedessä. Kun massa on muovattu muotin avulla halutuksi esineeksi ja leikattu lopulliseen muotoonsa, se viedään jäähdytyslinjalle, jonka läpi tuotteet kulkevat kahdessa tunnissa. Toisessa päässä laaduntarkkailijat ja pakkaajat ovat valmiina ottamaan tuotteet vastaan.

Tehdas työllistää ja kouluttaa

Lasitehtaan työtiimin kanssa tehdään sopimus vuodeksi kerrallaan ja se saa jokaisesta tuottamastaan tusinasta maksun, joka jaetaan jäsenille tehtävien vaativuuden mukaan. Reilun kaupan järjestelmän kautta myytävien tuotteiden laatuvaatimukset ovat korkeammat kuin paikallisille markkinoille valmistettujen, ja niistä maksetaan myös tuottajille paremmin. Kysyessäni työajoista tehtaanomistaja **Carlos Bustos** huomauttaa, ettei hän ole ilkeyttään määrännyt työntekijöitä tekemään pitkiä vuoroja, vaan niihin on päädytty työntekijöiden nimenomaisista pyynnöistä.

Tehtaassa on tilaa kuudelle työtiimille, mutta vain kolme on toiminnassa iltavuorossa, sillä Boliviaa vaivaa espanjantauti: työntekijöistä on ollut pulaa jo pitempään, mutta viimeisen vuoden aikana siirtolaisvirta vanhalle mantereelle on aiheuttanut todellisen kadan. Niinpä tehtaalla onkin aloitettu harjoitteluhjelma, jonka kautta uusia työntekijöitä perehdytetään ammattiin.

Ruokatauolla tavoittamani lasinpuhaltajamestari ja työtiimin johtaja **Lalo Villca** on tehnyt töitä Crisilille jo 11 vuotta. ”Kaikki eivät sopeudu tähän työhön”, hän sanoo, ”mutta se selviää useimmiten jo harjoitteluvaiheessa. Lasinpuhaltajiksi edenneet työntekijät muodostavat työtiimin

ytimen. He uudistavat yleensä sopimuksensa saman tiimin kanssa vuosi toisensa jälkeen.”

Työtoverit **Jorge Luis Ramos**, **Alvaro Viza** ja **Jose Falcon** viereisestä pöydästä nyökkäävät myöntymisen merkiksi. Monet Crisilin työntekijöistä ovat myös muuttaneet asumaan Valle Hermosaan lähelle tehdasta ja tulevat työpaikalleen kävellen.

Yritys ostaa kierrätyslasin painon mukaan käteisellä lasinkerääjiltä, jotka tuovat sitä pienemmissä ja suuremmissa erissä eri puolilta Boliviaa. Tehtaalla lasi pestään ja lajitellaan, jonka jälkeen se syötetään 1300-asteeseen sulatusuuniin. Yrityksellä ei ole tuotteilleen omaa myymälää.

Lasinkerääjien lisäksi tehdas työllistää epäsuorasti myös joukon lasituotteiden kauppiaita Cochabamban ja muiden kaupunkien toreilla.

Reilun kaupan piirissä 10 vuotta

Reilun kaupan yhteistyö alkoi 10 vuotta sitten hollantilaisen Fair Trade Organisationin kanssa. Crisilin vientijohtajan **Marcelo Bustosin** mukaan eurooppalaisten kauppakumppanien tarjoama tekninen ja kaupallinen apu on ollut erittäin tärkeää. Vuonna 2004 Crisil sai Fair Trade Organisationin suosittelemana lainan hollantilaiselta Oiko-Creditiltä tehtaan muutostöitä varten.

Työntekijät Jorge Luis Ramos (oik.) ja Alvaro Viza ruokatauolla

Parhaillaan Cochabambassa vierailavat englantilaisen Reilun kaupan organisaation Traidcraftin edustajat **Grainne Riordan** ja **Zenen Santa-na** ovat neuvottelemassa seuraavan kauden tilauksista. Grainne, joka valitsee tuotteita Traidcraftille, kertoo, että heille Crisilin tuotteet ovat olleet todellinen myyntimenestys: 10 eniten myydyin pöytätuotteen joukossa ovat kaikki kolme Crisilin tuotetta. Lasi-esineiden lisäksi Boliviasta ostetaan myös quinoa ja parapähkinää.

Nykyisin suurin osa lasin valmistuksesta on koneistettu. Puhaltamalla valmistetut taide- ja käyttöesineet tuottavat työpaikkoja, mutta myös ylläpitävät vanhaa käsityöperinnettä. Crisilin lasitehdas on lisäksi omalta osaltaan tekemässä tunnetuksi kierrättämisen ideologiaa maassa, jossa ympäristön kannalta kestävien käytäntöjen vakiintumisessa on vielä paljon toivomisen varaa. ★

Teksti ja kuvat:
Jasmin Lappalainen

Crisil S. R. L.

- Vuonna 1992 perustettu lasituotteisiin erikoistunut yritys Cochabambassa, Boliviassa.
- Työllistää 100 henkeä, joista 64 tuotannossa.
- Tuotteiden raaka-aineena on kierrätetty lasi (100 %) ja energia tuotetaan maakaasulla. Kuljetusta varten tuotteet pakataan kierrätettyyn sanomalehtipaperiin.
- Työntekijöiden palkkaus perustuu tuotettuun kappalemäärään, ja keskimääräinen tulospalkkaus voi nousta kolminkertaiseksi lakisääteeseen minimipalkkaan.
- Työntekijät on vakuutettu työtapa-turmien varalta ja tehtaan tiloissa toimii omakustannehintainen ruokala.
- Tuotannosta 90% myydään paikallisilla markkinoilla, Reilun kaupan järjestelmän kautta tuotteita viedään Eurooppaan (Hollanti, Iso-Britannia, Italia).
- Tuotteita maahantuo Joensuun Maailmankauppa Päiväntasaaja (vähittäismyynti).

Tiedot: Proposal for Co-operation with Glassworks Crisil S.R.L., Cochabamba, Bolivia/Fair Trade Organisation (2002).

Kaksi pientä elefanttia marssi näin, aurinkoista tietä eteenpäin, koska matka oli hauska niin, pysyivät he juhlaan mukaan teidätkin.

Kuva: Harri Asikainen
Norsupaperi ja hamppunaru MCC, Bangladesh; maahantuoja Juuttiputiikki
Loktapaperi Mahaguthi, Nepal; maahantuoja Reilun kaupan Tähti

Tee kesän juhliin kutsukortit, joiden tyyli kertoo Sinusta. Maailmankaupoista löydät käsintehty, nepalilaiset **Mahaguthin** loktakartongit, -paperit ja -kirjekuoret, kirkkaissa väreissä hehkuvat bangladeshilaiset hamppunarukerät sekä zimbabwelaiset ja bangladeshilaiset kuviopaperit.

Nepalin suurimpaan reilun kaupan järjestöön Mahaguthiin on liittynyt noin 2000 käsityöläistä. Tämä käsityöläisjärjestö tarjoaa tuottajille markkinointikanavan sekä kunnon korvauksen työstä. Näin käsityöläiset voivat elää omissa kotikylissään perheidensä parissa ja ansaita toimeentulonsa käsityötaidoillaan. Nepalilaisella käsintehtyllä paperilla on yli 2000 vuoden mittainen historia. Loktapensa kuitut ovat pitkiä, mikä tekee myös paperista kestävää.

Aika juhlan ja kesämielen

Laulelkame, soitelkame / Tehkämme iloinen ilta! – – / Ei tässä surulla syöä, / Ei eletä huolen kanssa, / Tässä syöähän surutta, / Eletähän huoletonna.
(Kanteletar I:111.)

Tärkeät hetket elämän kirjossa jäävät elämään valokuviin, lahjoihin, muistoihin. Kesälomien alkaessa muistetaan opettajaa, ammattiin valmistunutta, ylioppilasta. Kohta koittaa juhannus, rippijuhlat ja häät. Joku juhlistaa 50-vuotispäiviään, kastejuhlaa tai tupaantuliaisia. Toinen viettää illanistujaisia, rapujuhlia, Akkain viikkoa ja viimein mökkikauden päättäjäisiä rantasaunan tuntumassa.

Lahjalla voi olla merkitystä paitsi saajalleen myös niiden valmistajille – käsityöläisille ja heidän perheilleen Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Käsityöläisen valmistama lahja on tehty huolella ja kunnioituksella. Sen tekijä on antanut tuotteelle henkilökohtaisen ”leiman” omien käsiensä kautta. Samalla tavoin kuin haluamme lahjamme päätyvän juuri oikealle saajalleen, haluamme varmistaa käsityöläisen toimeentulon. He tuovat taidon- näytteillään juhlan meidän arkemme keskelle.

Kävi mielessä juttu jo aamulla varhain, tänään vuosia täyttää ystävä parhain...

Kuva: Harri Asikainen
Happy birthday-kortit Design, Zimbabwe; maahantuoja Reilun kaupan Tähti
Muut kortit MCC, Bangladesh; maahantuoja Juuttiputiikki

Hellyttävät, oivaltavat ja hauskat kortit Bangladeshista, Nepalista ja Zimbabwesta tuovat tuulahduksen taiteilijoilta toisista kulttuureista. Onnen-toivotuksen voi sankarille tuoda kirahvi tai puhveli siinä missä perinteinen ruusukin.

Design Inc on zimbabwelainen yhtiö, jonka designeja luovat useat afrikkalaiset taiteilijat ja suunnittelijat. Painotuotteissa käytetään 70 % zimbabwelaisista uusiopaperia. Pakkausmuovi on kierrätettyä ja painovärit myrkyttömiä. Design on työntekijöidensä oikeudet ja ympäristöksymykset huomioiva, kannattava yritys.

Bangladeshilainen **MCC** (Mennonite Central Committee) tuottaa mm. käsintehtyä paperia paikallisista materiaaleista (esim. juutti ja hamppu). MCC kehittää työntekijöidensä käsityötaitoja paperin valmistamisessa sekä heidän taiteellisia kykyjään esimerkiksi korttien kuvittamisessa. MCC:n työntekijät työskentelevät erityisesti Bangladeshin maaseudun ja slummien köyhien naisten kanssa ja auttavat heitä etsimään uusia tapoja ansaita elantonsa.

Kesän illanistujaisiin herkkuja ja tunnelmaa...

Kuva: Harri Asikainen
Viinilasit ja lasikulho Crisil, Bolivia; maahantuoja (vähittäiskauppa) Maailmankauppa Päiväntasaaja
Reilun kaupan merkkiviinit Alko
African Party Chips, Blue Chip Snacks/Bicycle Foods, Etelä-Afrikka; maahantuoja Reilun kaupan Tähti

Crisil on lasitehdas Cochabambassa, Keski-Boliviassa. Se on perheyrittäjä, joka työllistää paraikaa 100 henkeä ja lisäksi luo toimeentulon ihmisille, jotka keräävät pulloja tehtaan lasinkierrätystä varten. Työntekijöiden palkkaus perustuu tuotettuun kappalemäärään, ja keskimääräinen tulospalkkaus voi nousta kolminkertaiseksi lakisääteeseen minimipalkkaan. Puhaltamalla valmistetut taide- ja käyttöesineet ylläpitävät vanhaa käsityöperinnettä ja tekevät omalta osaltaan tunnetuksi kierrättämisen ideologiaa.

Herkkuisuus on intohimoista, harkittua ja pysyvää kiinnostusta miellyttävän makuisiin aineisiin. Herkkuisuus on liiallisuuksien vihollinen.

(gastronomi Anthelme Brillat-Savarin 1755–1826)

Kuva: Anne Logrén

Divine-suklaa, The Day Chocolate Company, Ghana/Malawi; maahantuoja Reilun kaupan tähti sekä Punnitse & Säästä

50-vuotiaalle lahjaksi Divine-suklaata – suurella sydämellä

Ghana itsenäistyi Kwame Nkrumahin johdolla 1957. Nyt ghanalainen Reilun kaupan osuuskunta Kuapa Kokoo juhlistaa Ghanan 50-vuotista itsenäisyyttä länsiafrikkalaisilla Adinkra-symbolein verhotuilla käärepapereilla. Lahjan saajalle välittyy herkkuisen suklaan lisäksi kokonainen tarinoiden kirjo.

Divine-suklaa on tehty ghanalaisten viljelijöiden **Kuapa Kokoo** -osuuskunnan parhaista kaakaopavuista. Kuapa Kokoo omistaa 47 % Divine-suklaata valmistavasta Day Chocolate Companysta. Osuuden ansiosta viljelijät vaikuttavat yhtiön johtamiseen ja voiton jakamiseen. He ovat investoineet Reilun kaupan lisän kaivoihin, koulutukseen ja terveysprojekteihin. Kuapa Kokoo:n motto on: ”pa pa paa”, mikä paikallisella Twi:n kielellä tarkoittaa ”parhaista parasta”. Sokeri tulee Malawista.

MPATAPO

”Tyynnyttelyn/sovinnon solmu” – Symboli sovinnolle, rauhanrakentamiselle ja sodanvastaisuudelle. Mpatapo kuvaa solmua, joka sitoo kiistan osapuolet rauhaan, sovinnon harmoniaan.

FIHANKRA

”Koti/yhdistäminen” – Symboli turvallisuudelle

AKOMA

”Sydän” – Symboli kärsivällisyydelle ja sietokyvyille. Jos ihmisellä sanotaan olevan sydän mahassa, sellainen henkilö on hyvin kärsivällinen.

ME WARE WO

”Menen kanssasi naimisiin” – Symboli sitoutumiselle, pitkäjänteisyydelle.

Olkaa hyvä ja ottakaa, pankaa sekaan ja kastelkaa

Kuva: Marita Kukkonen

Etiopia-luomukahvi, Sidamo/Oromia, Etiopia; maahantuoja Tampereen kehitysmaakauppa

Kahvi kruunaa juhlan kuin juhlan. Juhlakahvit voivat tuoda reilusti hyvää mieltä juhlaväelle. Kesällä Reilun kaupan kahvi voi olla myös mainio tulainen mökille tai persoonallinen lahja päivänsankarille: kahvia koko vuoden tarpeiksi herkkusuulle tai hääparille. Suomalaiset juovat keskimäärin 10 kg kahvia vuodessa.

Etiopia-luomukahvi on puhdas alkuperäiskahvi, joka on paahdettu hieman arkipaahtoa tummemmaksi. Kahvi on peräisin Sidamo- tai Oromia -osuuskuntien Reilun kaupan järjestelmään kuuluvilta viljelijöiltä saatavuuden mukaan. Tämänhetkinen kahvi on Sidamon viljelijöiltä. Etiopiakahvi - kahvia kahvin kotimaasta.

Tanssi mun tyttöni, tanssi ja kiiku, eihän ne töppöset muuten vanhana liiku

Kuva: Ulrika Hagqvist

Riippumatto San Juan, Guatemala; maahantuoja Maailmankauppa Aamutähti

Lekottele tai syvenny kesäpökkariin guatemalalaisessa riippumatossa. Auringonpaiste ja tuulen hiljainen keinunta vie kenet tahansa kesän tunnelmaan. Lahjana riippumatto voi olla hauska tapa muistaa rentouttavaan eläkeikään tai uudelle vuosikymmenelle siirtynyttä ystävää ja työtoveria.

Guatemalalainen **Asociación Artesanos de San Juan** on perustettu tarjoamaan toimeentulomahdollisuuksia maan sisällissodan uhreille. Osuuskunta auttaa jäseniään tuotteiden markkinoinnissa sekä järjestää mm. lukutaito- ja terveyskoulutusta. Sen tavoitteena on myös nostaa erityisesti naisten itsetuntoa ja kunnioitusta tekemiään käsitöitä kohtaan. Riippumatot ovat käsinkudottua puuvillaa, väriaihtoehtoina erilaiset ikat-kuosit tai meeleerattu ruskea, purppura, violetti tai turkoosi. Kapea riippumatto sopii yksinäiseen leikotteluun, leveämmässä makoilee mukavasti vaikka kaksin.

MERKUR-PANKKI - yleishyödyllinen luottolaitos, info@merkurbank.net, www.merkurpankki.net, puh 09-8252303

Avoimuus. Yhteisöllisyys. Ekologisuus.
Sosiaalisuus. Monipuolinen kulttuuri.

kuva: Kati Hjern

ARKIEN KOHTAAMINEN

Munuswamy Auro Ganeshan myymälän edustalla. Shiva -jumalan patsaan veistäminen vei kahdeksan työpäivää.

Arkien kohtaaminen-palstalla esitellään arkien ja kulttuurien kohtaamista käsitöiden kautta. Kaikilla tuotteilla on tekijänsä, ja käsitöiden mukana välittyy tuotteen ostajalle jotain heistä itsestään. Ostajan yhteys tuottajaan tulee siitä maksetun hinnan kautta – ostopäätöksillämme on vaikutusta työn tekijän arkeen. Tässä numerossa kerrotaan kivimiehistä ja kivikorujen käyttäjästä. Rajasekar on köyhistä lähtökohdista noussut taitonsa ja onnen avulla pienen kiviveistämön omistajaksi, Munuswamy on kivenveistäjä ja Eveliina joensuulainen tuleva metsätieteilijä, joka käyttää Rajasekarin ja Munuswamin työtovereineen tekemää delfinikaulakorua.

Rajasekar

Pondicherryssä Etelä-Intiassa syntynyt Rajasekar on kivenveistäjäimestari ja pienyrittäjä. 39-vuotiaan kivimiehen ura alkoi 17 vuotta sitten, kun naapurikaupungissa Aurovillessa toimivan New Creation-yrityksen ranskalaisperintöomistaja Andre palkkasi hänet yrityksensä kiviveistämölle. Rajasekar pääsi kivityökoulutukseen Mamallapuramiin. Tämä Bengalin lahden rannalla sijaitseva maailmanperintökohde on tunnettu ikivanhoista kalliopöydänsä ja kiviveistoksistaan. Kivityö ei siellä kuitenkaan ole pelkkää hitaasti rapautuvaa historiallista monumenttia, vaan edelleen elävää kädentaitoa. Mamallapuramin kivityökoulutus ja kivenveistäjät ovat erityisen arvostettuja.

Koulutuksen jälkeen Rajasekar oli palkattuna New Creationissa, kunnes 12 vuotta sitten Andre lahjoitti kiviveistämön koneineen Rajasekarille ja pyysi jatkamaan itsenäisenä yrittäjänä.

Rajasekarin yrityksen nimeksi tuli Auro Ganesh Stone Carvings. Hän on tyytyväinen ja ylpeä siitä, että on

pystynyt työllistämään jokaisen New Creationista siirtyneen työntekijän ja palkkaamaan uusia. Tällä hetkellä Auroganeshassa työskentelee 12 kivimiestä ja kolme naista toimistossa ja myymälässä.

Vuonna 2005 Rajasekar päätti hankkia asianmukaiset tuotanto- ja myymälätilat. Noin 150 neliömetrin maapala Aurovilleen menevän päätien varrelta maksoi 180 000 rupiaa (3 160 euroa), kivityöntekijän reilun kahden vuoden bruttopalkan verran. Maan hankintaa, rakentamista ja uusia koneita varten Rajasekar otti eri tahoilta 700 000 rupiaa (12 300 euroa) lainaa, osan pankista, osan sukulaisilta ja tuttavilta.

Lainan korko on lainantantajasta riippuen 1,5–3 % kuukaudessa. Kun yritys on joutunut sijoittamaan paljon rahaa myös kiviraaka-aineeseen, ei lainan lyhennyksiin ole ollut mahdollisuuksia. Toistaiseksi vain korot on maksettu sääntillisesti. Rajasekar kuitenkin luottaa siihen, että veloista selvittää ja yritys menestyy.

Munuswamy

Munuswamy syntyi maatyöläisperheeseen 1970-luvun alussa. Isän palkalla ei lapsia voitu kouluttaa ja Munuswamyn koulutie katkesi viidenteen luokkaan. 15-vuotiaana alkoivat oppipojan työt yhdessä kotikaupungin Mamalla-

kuva: Kati Hjern

kuva: Kati Hjern

puramin kiviveistämöistä.

Työ oli rutiinimaista ja päivät ylipitkiä. Kun Munuswamin Pondicherryyn muuttanut lapsuudenystävä vieraili pari vuotta sitten kotipaikkakunnallaan ja kertoi mahdollisuudesta saada kivenveistotyötä reilummin ehdoin Aurovillessa Rajasekarin yrityksessä, Munuswami ei epäröinyt tarttua mahdollisuuteen.

Nykyiseen työhönsä Munuswami on tyyty-

kuva: Marita Kukkonen

Eveliina

väinen. Palkka on aiempaa parempi, 6000 rupiaa kuukaudessa (n. 105 euroa) ja työaika säännöllinen 8 tuntia päivässä kuutena päivänä viikossa. Vuosittainen kuukausipalkan korotus on 300 rupiaa. Palkan lisänä on kahdesti vuodessa isoina juhlapyhinä saatava bonus, puolen kuukauden palkka. Työ Auro Ganeshassa on mielenkiintoista ja antaa mahdollisuuden luovuuteen ja haasteellisiin veistotöihin.

PAM-liikealan Hämeenlinnan seudun ammattiosasto ry. 056
pam-liikeala.hml@virpi.net

USKOMME TASA-ARVOON - työelämässäkin

Rajasekar

kuva: Kati Hjern

Munuswamin perhe, kotiäitinä oleva vaimo, viisivuotias tytär sekä nelivuotias poika, asuu kolmen kilometrin päässä isän työpaikalta vuokra-asunnossa. Noin 18 neliömetrin asunnosta perhe maksaa 550 rupiaa kuukaudessa. Lapset Intiassa alkavat koulun varhain, neljän vanha poikakin on jo koulussa. Koulutarvikkeisiin ja -pukuihin menee keskimäärin 170 rupiaa kuukaudessa, perheen muihin vaatemenoihin nelisen sataa.

Keittiössä käytettävä polttoaine, puu ja kerosiini, vie kuutisen sataa, sähkö ja tv 200 rupiaa kuukaudessa. Ruokaan perhe käyttää 2000–2500 rupiaa. Koti-ikävä ajaa kerran kuukaudessa reilun sadan kilometrin päähän Mamallapuramiin. Viikonloppumatkan kulut ovat 500–600 rupiaa.

Tällä hetkellä perheen talouden liikkumavara on melko olematon. Työmatkoja varten uutena 24 000 rupialla ostetun mopon osamaksuja on vielä muutama maksamatta ja ne nielevät 1500 rupiaa kuukaudessa.

Kovin pitkään 35-vuotias kivenveistäjä ei enää usko pystyvänsä työskentelemään. Silmän ja käden tarkkuus heikkenee väistämättä iän myötä. Kymmenen vuoden kuluttua hän suunnittelee palaavansa kotikaupunkiinsa ja avaavansa säästöillään pienen myymälän.

Antti Markkanen

Eveliina

Eveliina Kotamaa on vuotta vaille valmis metsätieteilijä Joensuusta. Tällä hetkellä hän on uppoutunut puiden maailmaan gradunsa tiimoilta, mutta hänet tapaa monesta muustakin touhusta. Eveliinan aika kuluu kaikkeen mahdolliseen: hän neuloo, virkkaa, kokkailee, ulkoilee, patikoi, pitkänmatkanpyöräilee ja on mukana luomupiiri-toiminnassa.

Maailmankauppaan Eveliina tutustui aikoinaan Kajaanissa, josta hän on kotoisin. Kauppa oli hämmentävä kokemus värikkäine ja poikkeuksellisine tavaroineen. Joensuuhun muuton jälkeen Maailmankauppa on kuulunut Eveliinan ostopaikkoihin viimeisten parin vuoden ajan. Ostoskoriin pujahtavat normaalisti suklaa, kahvi, tee, parapähkinät ja lahjatavarat tarpeen mukaan.

Eveliina ei koe mitenkään ristiriitaiseksi sitä, että luomupiirin kautta hän kannattaa kaikkea lähellä tuotettua. Päinvastoin: ”Meidän maailmassamme on tärkeää ottaa huomioon toisten

ihmisten hyvinvointi, myös kaukana asuvien. Meillä suomalaisilla on varaa maksaa hiukan enemmän siitä, että saamme nauttia esimerkiksi kahvikupista tai käsityöläisen taidonnäytteestä.” Eveliina itse on vaihtanut kaiken kahvinsa reiluksi, eikä hän huomaa jääneensä varsinaisesti mistään paitsi opiskelijanakaan – kukapa kahvia joka hetki litroitain joisi.

Eveliina hymähtää, että Reilusta kaupasta on tullut niin pop-juttu, että on vaikea sanoa siitä mitään kuulostamatta kliseiseltä. Kulunutta tai ei, Reilu kauppa on silti hänelle tärkeä asia. Aina, kun Maailmankauppaan saapuu uutuuksia, tulee iloinen olo. Tällaisesta iloisesta yllätyksestä syntyi vuosi sitten helmikuussa tärkeä koruhankintakin. Eveliina ihastui intialaisen Auro Ganesh Stone Carvings -työyhteisön valmistaamaan kivikoruun heti. Se on hienonnäköinen, edullinen ja käsin tehty. ”Jos arvostaa suomalaista käsityötä, miksei voisi arvostaa kehitysmaissa valmistettua yhtä lailla. Yhtä paljon taitoa ja työtä molempiin on tarvittu. Aina käsityön takana on elävä ihminen poikkeuksellisine taitoineen ja osaamisineen”, pohtii Eveliina.

Delfiinikoru kulkee Eveliinan kaulassa arkikäytössä. Kenelläkään muulla ei ole tullut vastaan samanlaista korua. Käsityössä viehättäkin yksilöllisyyden lisäksi se, että se ei ole täydellinen, tehdasvalmisteisen näköinen. Eveliinan mielestä korun muodossa on jotain arkkitehtuurista, mutta samalla hyvin hellyttävää.

Tuotteen alkuperästä Eveliina on ollut tietoinen ainakin kohdemaan osalta. Toisinaan hän on pohtinut myös korunsa raaka-aineiden alkuperää ja materiaalia, tai tekijän henkilöllisyyttä ja sukupuolta. Eveliina toteaa korusta tulleen osa hänen arkeaan. ”Jos minulla olisi mahdollisuus välittää terveiseni korun valmistajalle, kertoisin ainakin sen tuottaneen minulle tosi paljon iloa!”

Korun sanotaan viestivän kantajastaan paljon. Kahden rakastuneen delfiinin symboli kulkee suomalaisen naisen kaulassa ja tuo samalla esiin ikiaikaista symboliikkaa – delfiini on rakkauden jumalattaren symboli. ★

Laura Hokkanen

Auro Ganesh Stone Carvings, Pondicherry
Auroville Main Road, Kuilapalayam-605 101.
Tamil Nadu
Prop. R. Rajasekar
www.auroganesh.com, info@auroganesh.com

Pesupähkinä puhdistaa ja työllistää – mutta ei ole pähkinä

kuva: Tuija Saloranta

Pesupähkinäpuu (*sapindus mukorossi*) kasvaa villinä Intian vuoristoalueilla 500 metrin korkeudesta aina puoleentoista kilometriin. Puu alkaa tuottaa hedelmää viiden vuoden jälkeen, mutta kunnan satoja saadaan viidentoista vuoden kuluttua. Parhaimmillaan puu voi tuottaa 200–300 kiloa vuodessa. Pesupähkinäpuut voivat saavuttaa satojen vuosien iän ja kasvaa yli 20 metriä korkeiksi.

Sato kerätään kopistelemalla puita pitkillä bambukepeillä, jolloin hedelmät ropisevat maahan. Etelä-Intiassa kasvaa toinen samanlainen puu, *sapindus trifoliatus*, jonka hedelmiä hyödynnetään myös pesupähkinöinä. Ne ovat pienempiä ja tummempia, mutta ominaisuuksiltaan hyvin samankaltaisia.

Unohdetut perinteet heräävät

Kiinalaiset, intialaiset ja nepalilaiset ovat tunteneet pesupähkinän vuosisatojen ajan. Vielä 1960-luvulla pesupähkinä oli yleisessä käytössä vuoriston asukkaiden keskuudessa. Erityisen hyvin sen tiedettiin sopivan silkin ja villan pesuun. Pesupähkinää käytettiin myös shampooona sekä perinteisessä veda-lääketieteessä esimerkiksi psoriasiksen hoitoon. Sittemmin ovat tutut ylikansalliset pesuainemerkit vallanneet markkinat ja ikivanha perinne unohtunut. Paikallisia markkinoita ei enää ole, vaan kaikki pesupähkinät menevät vientiin.

Saponiinin puhdistavat ominaisuudet on ennen tunnettu myös Suomessa. Etelä-Suomessa kasvava hevostanjan (*aesculus hippocastanum*) on alunperin kotoisin Intiasta

kuten pesupähkinäkin. Sota-aikana saippuapulan vallitessa Suomen kansanhuoltoministeriö kehotti ihmisiä käyttämään kuivattuja ja jauhettuja hevostanjan siemeniä saippuan korvikkeena. Ruotsissa ja Tanskassa oltiin vielä pidemmällä ja hevostanjan hyödynnettiin jopa teollisesti. Eräs käyttötarkoitus oli vaahdosamuttimien vaahdon raaka-aineena. Hevostanjan tunnetumpi kansanperinteessä käytetty saippuakasvi oli suopayrtti (*saponaria officinalis*), jota käytettiin tuoreena sellaisenaan tai sen juurta kuivattuna. Myös suopayrtillä on ollut lääkinnällisiä käyttötarkeitä.

Kerääjiltä kuluttajille

Suomalaisissa Maailmankaupoissa myytävät pesupähkinäpuun hedelmät tulevat Pohjois-Intiasta Himachal

Pesupähkinäpuu ei ole pähkinäpuu, eivätkä pesupähkinät ole pähkinöitä, vaan luumarjoja kuten kirsikka. Jostain syystä useissa länsimaaisissa kielissä tätä saippuamarjakasvien heimoon kuuluvaa puuta on vain alettu kutsua pähkinäpuuksi.

Pesupähkinäpuu

Sapindus-suku kuuluu saippuamarjakasvien heimoon (*Sapindaceae*). Suvun lajit ovat pensaita tai pieniä puita, jotka kasvavat luonnonvaraisina sekä lauhkealla vyöhykkeellä että tropiikissa eri puolilla maailmaa.

Lajien 15–40 cm pitkät lehdet muodostuvat 14–30 vastakkaisesta lehdykäs- tä. Kukinto on lukuisista pienistä, kermanvalkoisista kukista koostuva huiskilo. Kukista kehittyvät hedelmät ovat pieniä ja pyöreitä, nahkeapintaisia luumarjoja, joiden kuoret sisältävät saponiinia – luonnollista puhdistusainetta.

Aasian trooppisilla ja subtrooppisilla alueilla kasvava pesupähkinäpuu (*Sapindus mukorossi*) lienee suvun lajeista kaikkein tunnetuin. Se viihtyy korkeilla, kosteilla alueilla, joilla vuotuinen sademäärä on 1500–2000 mm. Puut saattavat kasvaa jopa 25 metriä korkeiksi ja ympärysmitaltaan parimetrisiksi. Ensimmäiset hedelmänsä ne tuottavat noin kymmenvuotiaina, ja sen jälkeen satoa saadaan kerran vuodessa jopa 90 vuoden ajan.

Intiassa, jossa pesupähkinäpuu on yleinen sekä luonnonvaraisena että viljeltyä pohjoisen vuoristoalueilla, hedelmiä on hyödynnetty satojen vuosien ajan saippuun ja hiustenpesuaineiden raaka-aineena sekä vanhassa intialaisessa lääketieteessä, ayurvedassa. Parin viime vuoden aikana pesupähkinöinä myytävät hedelmät ovat saavuttaneet maailmanlaajuisuutta suosiota vaihtoehtona teollisille pesuaineille.

Pesupähkinäpuun lisäksi tunnetaan tulkintatavasta riippuen 4–11 *Sapindus*-suvun lajia. Esimerkiksi *Sapindus trifoliatus* kasvaa luonnonvaraisena Etelä-Intiassa, *Sapindus drummondii* Yhdysvaltojen eteläosissa ja Meksikossa sekä *Sapindus saponaria* Väli-Amerikassa ja Karibianmeren saarilla. Niiden hedelmät soveltuvat pesupähkinöiksi pesupähkinäpuun hedelmien tavoin.

Emilia Pippola

Lähteet:
de.wikipedia.org/wiki/Waschnussbaum
en.wikipedia.org/wiki/Sapindus
www.agrofolio.eu/index.php?page=soap-nut
www.himalayahealthcare.com/herbfinder/h_sapindus.htm

Pesupähkinäpuu (*sapindus mukorossi*)

kuva: D.K. Gupta

Pesupähkinöiden puhdistus on käsityötä.

kuva: Tuija Saloranta

Pradeshin osavaltiota. Pähkinöitä kerätään Shivalikin kukkuloilta laajalta alueelta, joka ylittää myös osavaltion rajat.

Pesupähkinäpuun hedelmä on läpimitaltaan pari senttiä ja väriltään oranssinruskea. Sen sisällä on kova siemen. Suurin osa pesuaineena toimivasta saponiinistä sijaitsee siementä ympäröivässä kuoressa. Jalostuksessa kuivattujen hedelmiin kuori murskataan koneellisesti. Tämän jälkeen siemenet poistetaan ja kuoret puhdistetaan käsityönä.

Pesupähkinöiden kaupasta vastaa Himalyan Industries & Exports. Sen perusti nykyinen toimitusjohtaja D.K. Gupta yhdessä ystävänsä Vikas Sharman kanssa pari vuotta sitten kuultuaan itävaltalaisen, ekologisiin tuotteisiin erikoistuneen Planet Puren etsivän pesupähkinän tuottajia. Muutkin yritykset ostavat alueelta pesupähkinöitä, mutta Himalyan Industries & Exports on ainoa paikallinen ostaja ja

osavaltion ainoa pähkinöitä pakkaava ja jalostava yritys. Tällä hetkellä pesupähkinän jalostus ja pakkaus työllistää yli 100 ihmistä Guptan pienessä kotikylässä Dhundanissa. Pakkaajat ja murskaajat saavat kuukausipalkkaa. Puhdistajille taas maksetaan urakkapalkkaa, mikä ylittää valtion ja osavaltion minimipalkat reippaasti.

Osa puhdistajista työskentelee yrityksen tiloissa Dhundanissa, kun taas toiset vievät pähkinät kotiin puhdistettaviksi, jolloin muutkin perheenjäsenet voivat osallistua työhön. Puhdistetut kuoret pakataan ilmatiiviisti, minkä jälkeen ne jatkavat matkaansa ensin kuorma-autoilla ja lopulta laivalla Eurooppaan.

Tavoitteena ympärivuotinen toiminta

Pesupähkinän satokausi on lyhyt eikä se siedä kosteutta, joten työtä on tarjolla vain lokakuusta huhtikuuhun. Gupta selvittääkin muiden paikal-

lisista raaka-aineista valmistettujen tuotteiden vientimarkkinoita, jotta kyläläisiä voitaisiin työllistää ympäri vuoden. Guptalla itsellään on myös toinen työ vuonna 1998 perustamassaan ohjelmistoyrityksessä, mutta nykyään pesupähkinäbisnes vie lähes kaiken ajan. Vikas puolestaan isännöi toisena työnään sukunsa 70 vuotta vanhaa omenatilaa.

Suurin osa pähkinöistä ostetaan pieniltä, puolesta yhteen hehtaarin kokoisilta maataloilta. Pesupähkinät ovat tiloille sivubisnes, tosin tuottoisa sellainen. Pääasiassa tilalliset elävät viljelemällä tavallisia viljelyskasveja kuten vihanneksia, herneitä, maissia, vehnää ja riisiä. Pesupähkinäpuun saatoisuuden sekä hintojen ja kysynnän nousun vuoksi aikaisemmin roska-puuna pois hakatun puun omistaminen voi osoittautua lähes lottovoitoksi. Noin 50 tilallisen lisäksi Himalyan Industries & Exports ostaa pähkinöitä yksityisiltä kerääjiltä, jotka keräävät

niitä valtion mailla kasvavista puista. Kerääminen vaatii luvan, mutta sen hinta on vain 5-10 rupiaa.

Toistaiseksi Himalyan Industries & Exports on joutunut ostamaan osan pesupähkinöistä välikäsien kautta, koska irrallista pääomaa varasto-ostoihin ei tuoreella yrityksellä ole ollut. Tavoitteena on tulevina vuosina kyetä ostamaan kaikki pähkinät suoraan viljelijöiltä ja kerääjiltä, jolloin kumpikin osapuoli saa paremman hinnan välikäsien jäädessä pois.

Puuston hakkaamisesta johtuva eroosio on suuri ongelma Himalajan vuoristossa ja aiheuttaa mm. tulvia, kuivuutta ja maanvyöryjen vaaran. Pesupähkinäpuu sitoo maaperää ja suojaaa siten eroosiolta. Pesupähkinöiden markkinoiden nopean kasvun myötä pesupähkinäpuita kannattaa hoitaa kaatamisen sijaan. ★

Mikko Leppälä

Pesukoneesta kompostiin

Musta paita ilmestyy pyykistä täynnä valkoisia pesuainejäämätahroja. Kaupassa pesuainehyllyllä saa tuskailta tuotteiden eettisyyden, tehokkuuden ja hinnan kanssa; kotona sen kanssa, mihin pesumyrkyt piilotetaan lapsilta ja koirilta ja kuinka tyhjt muovipullot kasaantuvat kaatopaikoille.

Päätin kokeilla pesupähkinää, koska käytetyt pähkinät voi heittää kompostiin, eikä niistä jää vaatteisiin valkoisia rakeita tai ikävää pesuaineen hajua. Yhdellä paketilla pesee kuukausitolkulla: paketissa luvataan 80 koneellista, mutta alhaisissa lämpötiloissa voi samoilla pähkinöillä pestä kaksikin koneellista.

Aviomieheni kanssa tuli erimielisyyttä pähkinöiden puhdistustehosta – eivät ne kokintakkia hohtavan valkoiseksi pesekään, mutta aina on tullut puhdasta.

Yleisen pesuaineiden ympäristöystävällisyys-ahdistuksen vaivaamana innostuin myös keittelemään pesupähkinöistä pesuaineliuosta. Television Sillä siisti -ohjelmassa todettiin, että valmis liuos kestäisi pullossa noin viikon, mutta omat keitokseni ovat pärjänneet parikin viikkoa vaahtoamatta pullosta pihalle. Pähkinäliuos on ollut erinomainen hellan ja keittiöpintojen puhdistaja, mutta lattianpesussa tuntui teho loppuvan. Liekö syy pähkinöissä vai siivoajassa.

Lemmikkieläinten huoltajille pesupähkinäliuoksesta on lisäiloa: jos lemmikille sattuu vahinko, pesupähkinäliuoksella saa neutralisoitua hajua luonnollisesti, eikä toluntuoksu jää leijumaan ilmaan. Käytetyt pähkinät ovat myös hyviä leluja kissalle.

Anastasia Laitila

kuva: D.K. Gupta

Pesupähkinä ja Reilu kauppa

kuva: Kati Hjern

Samu-pesupähkinällä ei ole Reilun kaupan merkkiä, eikä se tule maahan perinteisten Reilun kaupan kanavien eli Kehitysmä- ja Maailmankauppojen kautta. Reilun kaupan merkkiä ei tuotteella voisi-kaan olla, koska merkkijärjestelmä on keskittynyt harvalukuisiin volyymituotteisiin, eikä pesupähkinä ole siinä joukossa.

Mahantu-rouva tuo kotona puhdistamansa pesupähkinät punnittavaksi.

kuva: Kati Hjern

kuva: Kati Hjern

D.K. Gupta

kuva: Tuija Saloranta

Samu-pesupähkinät tuo Euroop- paan itävaltalainen Planet Pure ja suomalaisena tukkuna toimii Ekolo Oy. Planet Pure ostaa pesupähkinät Intiasta Himachal Pradeshin osavaltioista Himalya Industries&Exports -yritykseltä.

Planet Pure maksaa aina kun- kin tuontierän hinnan rahteineen kokonaisuudessaan etukäteen. Reilun kaupan järjestelmä edellyttää 60 % ennakkomaksua tuottajan sitä halutessa.

Pesupähkinän tuottajahinta vai- kuttaa hyvältä. Täysikasvuinen puu antaa jopa 300 kg satoa vuodessa. Se kasvaa luontaisesti ilman hoitotoi- menpiteitä, eikä vaadi muuta työtä

kuin sadonkorjuun ja kuivauksen ulkoilmassa. Kuivatuista pesupähki- nöistä Himalya Industries&Exports maksaa 38–57 rupiaa kilolta. Näin yhdestä puusta voi saada parhaimmil- laan yli 17 000 rupian tulot vuodessa.

Pesupähkinöiden murskauksen ja pakkauksen tekevät työntekijät saavat palkkaa 125 rupiaa päivässä, kun osavaltion laillinen minimipalk- ka on 75 rupiaa. Työolot vaikuttavat hyviltä ja työntekijät ovat täysi-ikäisiä. Puhdistustyö, jossa poistetaan roskat ja siemen – sekä viljelijöiden satun- naisesti painon lisäämiseksi säkkeihin ujuttamat kivet – tapahtuu urakkapal- kalla. Haastattelemamme 70-vuotias Janardan Raja Ram kertoi saavansa 8

tunnin työpäivässä aikaiseksi 22–23 kiloa, ja siitä palkkana runsaat 120 rupiaa.

Kun pähkinöiden tuottajat ja sen jatkokäsittelyn tekevät työntekijät saavat työstään alueen hinta- ja palk- katasoon suhteutettuna kohtuullisen korvauksen ja maahantuoja maksaa 100 % ennakkomaksun tuotteesta, Samu-pesupähkinä vaikuttaa yhtä reilulta kuin mikä Reilun kaupan tuote tahansa. ☆

Antti Markkanen

Kirjoittaja tutustui maaliskuussa 2007 Samu-pesupähkinän tuotantoon Dhundanin kylässä Intiassa.

TIEDÄTKÖ

millaista sähköä pistorasioistasi tulee?

Ekosähkö Oy on ainut sähköyhtiö, jonka myymä sähkö tuotetaan **sataprosenttisesti uusiutuville energialähteillä**. Tuotantotavat täyttävät Suomen luonnonsuojeluliiton "Norppa suosittelee ekoenergiaa" -ympäristömerkin kriteerit.

Tutustu ja vaihda vihreään osoitteessa www.ekosahko.fi EKOSÄHKÖ tai soita maksuttomaan palvelunumeroon 0800 92 480. PL 5, 87101 Kajaani

Vapaaehtoiseksi Afrikkaan!

Työskentelemään katulasten parissa, taistelemaan HIV/AIDS vastaan, kouluttamaan opettajia. 14 kk sis. koulutuksen, ei erityisvaatimuksia.

Ota yhteyttä;
pauliina@lindersvold.dk tai
+45 2367 4906

S A N A N L A S K U N Ä K Ö K U L M A

Nokkelia tilannereplioikejää, oivaltavia sutkauksia, ytimekkäitä ajatuskokonaisuuksia. Sananlaskut kuuluvat saumattomasti ihmisen arkitodellisuuteen, mutta kyseessä ei ole mikään nykyvuosisatojen erikoisuus. Sananlaskuja tunnetaan jo sumerilaisien nuolenpääkirjoitusten ajalta, noin 4 500 vuoden takaa.

Sananlaskujen avulla voidaan selittää ja ohjeistaa maailmaa ja sen eri ilmiöitä. Kun meillä sananlaskun päähenkilönä on supisuomalainen karhu, esiintyy afrikkalaisessa sisar-sananlaskussa jyrävä ja viisas norsu. Olipa eläin mikä tahansa, yhdistävää eri mannerten välisille sananlaskuille on oikeudenmukaisuutta, rehellisyyttä ja järkeä korostava ydin.

Vanha norsu tietää mistä vettä löytyy.

– Etelä-Afrikka

Parhaimmillaan sananlasku vie meidät viisauden alkulähteelle ja muistuttaa, että aiemmat sukupolvet maailmankaikkeudessa ovat jo ratkaisseet monia ongelmia ja vastoinikäymisiä yksinkertaisilla, universaaleilla tavoilla. Itsepäisyydessään ja ymmärtämättömyydessään ihminen silti käy läpi samat ongelmat kerta toisensa jälkeen ja huomaamattaan vahvistaa jo kertaalleen syntyynyttä viisauden lakia. Sananlaskun juju piilee kenties siinä, että ongelmanratkaisut on jo välitetty suullisesti tietoisuu-

teemme, mutta silti samat virheet kertaautuvat aina uudelleen. Viisaus onkin ajatonta, sukupolvelta toiselle siirtyvää kokemusta ja pitkäaikaisen elämän vahvistamaa totta.

Hätäinen mies juo teetä haarukalla.

– Intia

Saisiko ihminen ikuisen onnen, jos eläisi kuten sananlasku ohjeistaa? On olemassa monta muttaa. Ensiksikin: se mitä sananlasku tarkoittaa tai

mitä se yrittää salamyhkäisyydessään sanoa, ei ole yksiselitteistä. Sananlaskujen merkitys voi olla vaikeasti määriteltävää ja piilossa rivien välissä. Usein ne ovat avoimia useammalle kuin yhdelle tulkinalle. ”Tämä maailma on arvaamaton kuin autiomaata, jossa vain pikkulinnut lentävät ja jota kukaan ei tunne” (ambolainen sananlasku).

Selitys voi olla kuin korkeampaa matematiikkaa, joka vaatii pohdintaa, oivaltamista ja leikkiin ryhtymistä.

Olemme sidottuja ympäröivään ja opittuun kulttuuriseen ajatteluun, aikaan ja paikkaan. Toisaalta useimmat symboliset viisaudet siirtyvät vaivatta kulttuurista toiseen:

Älä työnnä airoasi sinne missä kaksi virtahepoa tappelee

– Uganda

Voiko länsimaalainen ihminen oppia afrikkalaisesta, intialaisesta tai arabialaisesta sananlaskusta? Ehkä enemmän kuin arvaamme. Kansanrunoudentutkija Matti Kuusi on todennut, että ambolainen kansanviisaus on avain Afrikan sieluun. Hän ihmetteli sananlaskuja tutkittuaan, miksei Afrika lähettänyt lähetysaarnajia Eurooppaan. Perinteisistä aforismeista löytyi hänen mukaansa kommentteja niin kaksipuoluejärjestelmään kuin rotuerotteluun: monenlaista viisautta, jonka kenties mielellämme yhdistäisimme viisaan ja vahvan eurooppalaisen ajattelun saavutuksiksi.

Kuusen mielestä afrikkalaisena perusolettamuksena tuntuu olevan, että vain tämä päivä on meidän, huomi-

sesta ei ole tietoa. Sitä korostaa myös sananlasku: ”Sen mitä olet syönyt, on omaasi, sen minkä panet säästöön, sen vievät päällikön miehet.”

Valtaosa sananlaskujen luojista on tuntemattomia, koska sananlaskut kulkeutuvat suullisesti ihmiseltä toiselle, vuosisadasta toiseen. Miljoonat ja taas miljoonat sananlaskut edustavat ihmisen ja luonnon kiertokulkua. Mikään teema ei liene vierasta sananlaskujen maailmassa. Eläinhahmoon symbolisoituva ajatus kertoo paitsi viisaudesta myös eri aikojen ihmisten verbaalisista taidoista. Ei ole ollenkaan sama todeta: ”ihminen, muista nauraa itsellesi!” kuin ”jos paviaani näkisi takamuksensa, se nauraisi itsekin.” (Kenia)

Sananlasku on usein täysi itses-täänselvyys, mutta sellaisenaan kuin oivallus syvällisemmästä filosofiasta. Kuinka usein unohtuukaan se, mikä on läsnä kaiken aikaa edessämme, mutta mitä emme kykene silti näkemään. ✕

Vasta talven tullen huomaa, että pinja ja sypressi ovat ikivihreitä.

– Kiina

Laura Hokkanen

Lähteet:

Ylen Elävä arkisto: Avain Afrikan sieluun. Axel Scheffler: Aikainen lintu nappaa madon. Sananlaskuja läheltä ja kaukaa.

Maailmankauppalehti 20 vuotta sitten

> Uuden tuulet uudet

Uusi Tuuli
Estelle
Linnank. 56
20100 Turku

14. huhtikuuta 1987
LAIVARANNASSA AURINKOISTA!
(1040 P, + 11 C)

Lokit ovat palanneet.

Talven jäljiltä suunnitelmat alkavat toteutua. Laivaan kävi tutustumassa mm. Merenkulkupiirin rungontarkastaja ja Bureau Veritasin asiamies. Rungon kunnostaminen on aloitettu heidän ohjeidensa mukaan. Estelleraukan pohjaan leikatut reijät odottavat uutta levyä peitokseen. Turun teknillisen koulun laatimat putki- ja sähköpiirustukset ovat valmiina

toteuttajaansa varten. Takilasuunnitelmat ovat muuttuneet aika tavalla. Täkäläinen purjeneulomo Aura Sails on auttanut ompelemalla yhden purjeen malliksi muita varten.

Wärtsilän ammattikoulu sai hyttilohkot valmiiksi ja toi ne rantaan. Nyt nostelemme niitä paikoilleen ikiomalla Teräsmiehellämme, joka toimii taas. Metalliliiton Turun ammattiosastosta tulee hitsareita ja

levyseppiä kahdeksi viikoksi talkoisiin alkaen tänä maanantaina. He tekevät töitä myös viikonloppuisin, mukaan mahtuu ilomielin!

Tänä kesänä koitetaan saada tarpeelliset pohjalevyt vaihdettua ja huonot tukikaaret vahvistettua, runko hiekkapuhallettua ja maalattua, aloitettua putki ja sähköasennukset ja hyttien sisustustyöt.

Petri ja Kaisa Hastrup

Kauppalehti ja %-liikkeen kiertokirje 2/1987, lyhennetty

TOIM. HUOM. Estelle on saatu jo valmiiksi ja käynyt Afrikassa saakka 2000-luvulla. Nyt Uusi Tuuli ry on käynnistänyt EU-tuella Make Fair Trade Greener -hankkeen, jonka puitteissa Estelle kiertää kesällä Suomessa ja Itämeren satamissa.

www.estelle.fi

S A R J A K U V A

UCHAFU SOKONI

THERESIA BONEPHACE

Theresia Bonephace on Dar es Salaamissa toimivassa järjestön EMAJAn (Elimu, Maendeleo na Jamii = Koulutus, Kehitys ja Yhteiskunta) aktiivi.

Uchafu Sokoni – tori haiskahtaa

Myyjät keskusteleval torin pahasta hajusta. Eräs ajattelee hajun johtuvan likaisuudesta. Toinen sanoo, että asiakkaat heittelevät roskia ympäriinsä. Myyjät päättävät siivota torin itse ja paikat ovat taas puhtaita.

Reilun kaupan toimijat

Maailmankauppojen liitto ry

www.maailmankaupat.fi

- Suomessa toimivien maailman-kauppa- ja kehitysmaakauppayhteisöjen yhteistyöjärjestö
- Liiton jäsenet ylläpitävät reilun kaupan erikoismyymälöitä, joissa on myynnissä laaja valikoima kehitysmaissa oikeudenmukaisin ehdoin tuotettuja elintarvikkeita ja käsitöitä.
- Liitto ja sen jäsenet tiedottavat, kouluttavat ja toimivat monin tavoin kehitysyhteistyössä.

Reilun kaupan merkki,

Reilun kaupan edistämisyhdistys ry

www.reilukauppa.fi

- Myöntää Reilun kaupan merkkiä ja valvoo sen käyttöä Suomessa sekä tiedottaa reilusta kaupasta
- Myynnissä mm. merkillä varustettuja avokadoja, ananaksia, appelsiineja, banaaneja, sitruunoita, viinirypäleitä, kahvia, teetä, suklaata, kaakaota, sokeria, hunajaa, myslsiä, riisiä, keksejä, täysmehua sekä jalkapalloja. Tuotteita myydään lähes joka marketissa.
- Jäsenenä 22 järjestöä, Maailman-kauppojen liitto yhdistyksen perustajajäseniä.

Reilun kaupan puolesta Repu ry

www.repu.fi

- Edistämisyhdistyksen piirissä toimivien vapaaehtoisten henkilöyhdistys, jolla on paikallisryhmiä.

Kansainväliset toimijat

IFAT (The International Fair Trade Association)

www.ifat.org
Perustettu 1989. Suurin reilun kaupan järjestö, jonka jäsenistönä on niin kehitysmaatuottajia, maailmankauppoja, maahantuojia kuin muitakin tahoja.

EFTA (European Fair Trade Association)

www.eftafairtrade.org
Perustettu 1990. Eurooppalaisten reilun kaupan maahantuojien järjestö.

NEWS (Network of European

Worldshops)

www.worldshops.org
Perustettu 1994. Jäseninä olevat 13 Euroopan maan Maailmankauppojen liitot edustavat noin 2700 Maailman-kauppaa, joissa on yhteensä noin 100 000 vapaaehtoistyöntekijää.

FLO International (Fair Trade Labelling Organization International)

www.fairtrade.net
Perustettu 1997. Valvoo Reilun kaupan merkki -tuotteita ja tiedottaa niistä.

FINE

IFATin, EFTAn, NEWSin ja FLO:n yhteistyöelin, joka pyrkii vaikuttamaan päätösten tekoon mm yhteisen edunvalvontatoimiston kautta Brysselissä.

Maailmankaupat ja Kehitysmaakaupat Suomessa

Maailmankauppojen liiton jäsenkaupat aakkosjärjestyksessä paikkakunnan mukaan

Reilun Kaupan Tähti/A-Star Oy

Hämeentie 48
00500 Helsinki
p. 09-773 4323
tahti@kaapeli.fi
www.reilunkaupantahti.fi

Maailmankauppa Kirahvi

Vain tapahtuma- ja markkinamyyntiä. Toimisto ja varasto:
Rengonraitti 22 as 1
14300 Renko
p. 050-376 2424
kirahvi@virpi.net

Maailmankauppa Kielä

Ivalontie 12
99800 Ivalo
puh./fax 016-662005
kiela.inari@luukku.com

Maailmankauppa Päiväntasaaja

Koskikatu 11
80100 Joensuu
p. 050-443 5503
paivantasaaja@elisanet.fi

Maailmankauppa Mango

Kauppakatu 5
40100 Jyväskylä
p. 014-216 431
mango@maailmankauppa.inet.fi
www.maailmakauppamango.net

Jokilaakson Maailmankauppa

Arja Paakkanen
Kumpulantie 15
42100 Jämsänkoski
p. 014-713 758
arja.paakkanen@saunalahti.fi

Kokkolan Maailmankauppa

Torikatu 13, 67100 Kokkola
p. 06-831 3264
klanmaailmankauppa@netti.fi

Kouvolan Maailmanpuu

myyntipiste:
Kouvolan Luontokauppa
Keskikatu 6
45100 Kouvola
p. 050 574 4527/Tiina Saavalainen

Kuhmon Kehitysmaakauppa

Seurakuntakeskus
88900 Kuhmo
Sointu Sallinen
p. 08-655 0465
kuhmonmaailmankauppa@luukku.com

Maailmankauppa Sikitiko

Myymälä 016, Kauppahalli
53100 Lappeenranta
p. 05-415 3651
kehy.lpr@pp.inet.fi
yhdistykset.etela-karjala.fi/kemayh/

Lohjan Maailmankauppa

Kalevankatu 1
08100 Lohja
p. 019-331 646
kauppa@lohjanmaailmankauppa.sivut.fi

Juuttiputiikki

Hallituskatu 11 L 4
90100 Oulu
puh./fax 08-311 5189
putiikki@juuttiputiikki.fi
www.juuttiputiikki.fi

Raahen Maailmankauppa Hiirenkorva

Koulukatu 3
92100 Raahen
p. 08-221781
hiirenkorva@suomi24.fi

Maailmankauppa Elimu

Rovakatu 9
96100 Rovaniemi
p. 044 318 2188
elimu@maailmakauppaelimu.org
www.maailmakauppaelimu.org

Savonlinnan Kehitysmaakauppa

Olavinkatu 48
57100 Savonlinna
p. 015-514 456
kehitysmaakauppa@yahoo.com
www.geocities.com/kehitysmaakauppa/

Tampereen Kehitysmaakauppa

Kohmankaari 3
33310 Tampere
p. 03-344 6770
fax 03-345 0521
posti@kehitysmaakauppa.org
www.kehitysmaakauppa.org

Maailmankauppa Tasajako

Kehräsaari, A-talo
33200 Tampere
p. 03-222 8826
maailmankauppa@tasajako.org
www.tasajako.org/

Maailmankauppa Aamutähti

Eerikinkatu 5
20100 Turku
p. 02-250 2191
fax 02-251 7465
tumakaup@sci.fi

Rauhanpuolustajien

Maailmankauppa

Alinenkatu 26 B
23500 uusikaupunki
p. 02-841 6532

Äetsän Kehitysmaakauppa

Kontintie 5
38300 Kiikka
p. 03-513 1221

Yhdistykset ja toimintaryhmät

Helsingin Kehitysmaakauppayhdistys

c/o Planet fair trade
Kolmas linja 12
00530 HKI
www.planetfairtrade.net/yhdistys
uusivaihde@hotmail.com

Hyvinkään kehitysmaayhdistys ry

Pj Aimo Juhola
Uima-altaankatu 29
05820 Hyvinkää
p. 040-5060 796
aimo.juhola@pp.inet.fi

Kajaanin kehitysmaayhdistys ry

c/o Päivi Turunen
Pihkapolku 25
87500 Kajaani

Kotkan Maailmankauppa

Naakantie 37
48230 Kotka

Kuopion kehitysmaayhdistys Juutti ry

c/o Elämänlanka
Torikatu 17
70110 Kuopio
p. 017-261 4774
juutti.ry@gmail.com

Lahden kehitysmaakauppayhdistys

c/o Jarkko Pylväs
Karstulantie 8 D 61
00550 Helsinki
puh. 041-505 2745
jarkko.pylvas@helsinki.fi

Kehitysmaakauppa Karibu

Mikkeli
p. 015-369 133
mari.ylonen@e-ylonen.inet.fi
kemamikkeli@suomi24.fi

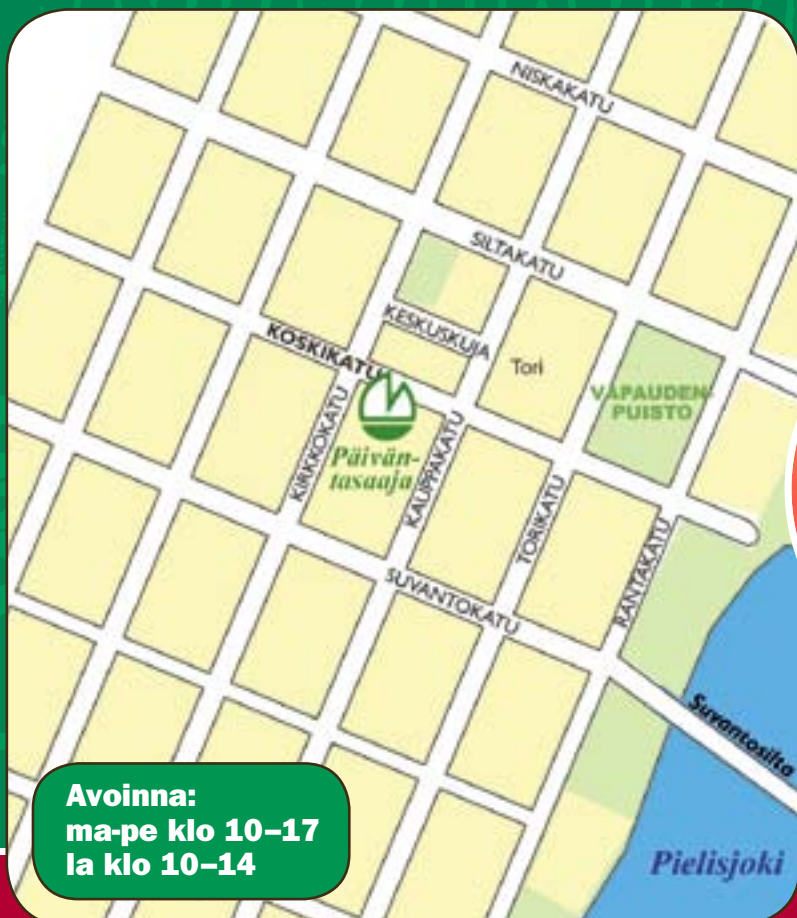
Oulun eteläisen alueen

maailmakauppayhdistys

c/o Anu Hilli
p. 050-552 4947

Uusi Tuuli ry (Estelle)

Aurinkotehdas
Kirkkotie 6-10
20540 Turku
p. 02-233 9313
laiva: 040-596 9918
fax 02-2371 670
uusituuli@estelle.fi
www.estelle.fi

**Avoinna:
ma-pe klo 10–17
la klo 10–14**

Maailmankauppa Päiväntasaaja

– Reilun kaupan erikoisliike –

Maailmankaupat – Reilua kauppaa

Maailmankauppa Päiväntasaaja • Koskikatu 11 • 80100 Joensuu • p. 050 443 5503 • www.elisanet.fi/paivantasaaja